

**İLKÖĞRETİM MÜZİK DERSİ 6. SINIF ÖĞRETİM
PROGRAMININ BİLİŞSEL ALAN KAZANIMLARINA
ULAŞMA DÜZEYİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Fethi GENÇOĞLU

Yüksek Lisans Tezi

Müzik Bilimleri Anasanat Dalı

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Can PELİKOĞLU

2013

Her Hakkı Saklıdır

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK BİLİMLERİ ANASANAT DALI

Fethi GENÇOĞLU

**İLKÖĞRETİM MÜZİK DERSİ 6. SINIF ÖĞRETİM PROGRAMININ
BİLİŞSEL ALAN KAZANIMLARINA ULAŞMA DÜZEYİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Can PELİKOĞLU

ERZURUM-2013

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEZ BEYAN FORMU

11/09/2013

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum "İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf Öğretim Programının Bilişsel Alan Kazanımlarına Ulaşma Düzeyinin Değerlendirilmesi" adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

■ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim/Raporum sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☐ Tezimin/Raporumun ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

11/09/2013

Fethi GENÇOĞLU

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Can PELİKOĞLU danışmanlığında, Fethi GENÇOĞLU tarafından hazırlanan bu çalışma 11/09/2013 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Müzik Bilimleri Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Barış DEMİRCİ

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Mehmet Can PELİKOĞLU

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Koray ÇELENK

İmza:
İmza:
İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. 11 / 09 /2013

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	VI
ABSTRACT.....	VII
ÖNSÖZ.....	VIII
KISALTMALAR DİZİNİ.....	IX
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	X
TABLolar DİZİNİ.....	XI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM DURUMU

1.1. MÜZİK EĞİTİMİ.....	2
1.2. MÜZİK EĞİTİMİNİN TÜRLERİ.....	3
1.2.1. Yaygın Müzik Eğitimi.....	3
1.2.2. Örgün Müzik Eğitimi.....	3
1.2.2.1. Genel Müzik Eğitimi.....	4
1.2.2.2. Özenen Müzik Eğitimi.....	4
1.2.2.3. Mesleki Müzik Eğitimi.....	5
1.3. EĞİTİMLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR.....	5
1.3.1. Öğrenme.....	6
1.3.2. Öğretme.....	6
1.3.3. Öğretim.....	6
1.3.4. Eğitim Programı.....	7
1.3.5. Öğretim Programı.....	7
1.3.6. Ders Programı.....	8
1.4. MÜZİK DERSİ EĞİTİM PROGRAMININ ÖĞELERİ.....	8
1.4.1. Hedefler.....	8
1.4.2. Hedef Davranışlar.....	9
1.4.2.1. Bilişsel Alan.....	10
1.4.2.1.1. Bilgi.....	12
1.4.2.1.2. Kavrama.....	12

1.4.2.1.3. Uygulama.....	13
1.4.2.1.4. Analiz.....	13
1.4.2.1.5. Sentez.....	14
1.4.2.1.6. Değerlendirme.....	14
1.4.2.2. Duyuşsal Alan.....	15
1.4.2.3. Devinişsel Alan.....	17
1.5. MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI.....	20
1.5.1. Programın Temel Yaklaşımı.....	20
1.5.2. Programın Öğrenme Alanları.....	21
1.5.3. Program Kazanımları.....	21
1.5.4. Etkinlikler.....	21
1.5.5. İlköğretim Altıncı Sınıf Bilişsel Alan Kazanımları.....	22
1.6. DÜZEY BELİRLEME TESTLERİ.....	23
1.6.1. Bilişsel Giriş Davranışların Ölçülmesi.....	25
1.7.PROBLEM CÜMLESİ.....	26
1.7.1. Alt Problemler.....	26
1.8.ARAŞTIRMANIN AMACI.....	27
1.9. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	27
1.10. VARSAYIMLAR.....	27
1.11. SINIRLILIKLAR.....	27
1.12. TANIMLAR.....	28

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	29
2.2. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	30
2.3. VERİLERİN TOPLANMASI.....	31
2.4. VERİLERİN ANALİZİ.....	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

3.1.İLKÖĞRETİM MÜZİK DERSİ 6. SINIF ÖĞRETİM PROGRAMININ BİLİŞSEL ALAN HEDEFLERİNİ KAPSAYAN “MÜZİK TEORİSİ” İLE İLGİLİ KAZANIMLARA ULAŞMA DÜZEYİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR.....	33
3.1.1.Ritmik Kalıba İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum.....	33
3.1.2.Porte Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum.....	34
3.1.3.Onaltılık Nota Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum.....	35
3.1.4.Sekizlik Nota Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum.....	36
3.1.5.Ritmik Vuruş Sayısına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum.....	37
3.1.6.Sus (Es) Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum.....	38
3.1.7.Dolap İşareti Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum.....	39
3.1.8.Porte Üzerinde Nota Yerlerine İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum.....	40
3.2.İLKÖĞRETİM MÜZİK DERSİ 6. SINIF ÖĞRETİM PROGRAMININ BİLİŞSEL ALAN HEDEFLERİNİ KAPSAYAN “GENEL MÜZİK BİLGİSİ” İLE İLGİLİ KAZANIMLARA ULAŞMA DÜZEYİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR.....	41
3.2.1.Müzik Aletleri Bilgisine İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum.....	41
3.2.2.Müzik Türleri Bilgisine İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum.....	42
3.2.3.Sesin Oluşumuna İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum.....	43
3.2.4.Atatürk’ün Sevdiği Şarkılara İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum.....	44
3.2.5.Müzik Hakkında Söylenen Kalıplaşmış Sözlere İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum.....	45
3.2.6.Marş Türünde Müzik Eserlerini Tanımaya İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum.....	46

3.3.İLKÖĞRETİM MÜZİK DERSİ 6. SINIF ÖĞRETİM PROGRAMININ GENEL TOPLAMDA BİLİŞSEL ALAN HEDEFLERİ İLE İLGİLİ KAZANIMLARA ULAŞMA DÜZEYİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR.....	47

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1.SONUÇLAR.....	50
4.1.1. İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf Öğretim Programının Bilişsel Alan	
4.1.2. Hedeflerini Kapsayan “Müzik Teorisi” ile İlgili Kazanımlara Ulaşma	
Düzeğine İlişkin Sonuçlar.....	50
4.1.1.1. Ritmik Kalıba İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeğine Ait	
Sonuçlar.....	50
4.1.1.2. Porte Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeğine Ait	
Sonuçlar.....	50
4.1.1.3. Onaltılık Nota Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşma	
Düzeğine Ait Sonuçlar.....	51
4.1.1.4. Sekizlik Nota Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşma	
Düzeğine Ait Sonuçlar.....	52
4.1.1.5. Ritmik Vuruş Sayısına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeğine Ait	
Sonuçlar.....	52
4.1.1.6. Sus (Es) Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeğine	
Ait Sonuçlar.....	53
4.1.1.7. Dolap İşareti Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeğine Ait	
Sonuçlar.....	53
4.1.1.8. Porte Üzerinde Nota Yerlerine İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeğine	
Ait Sonuçlar.....	54
4.1.2. İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf Öğretim Programının Bilişsel Alan	
Hedeflerini Kapsayan “Genel Müzik Bilgisi” İle İlgili Kazanımlara	
Ulaşma Düzeğine İlişkin Sonuçlar.....	54
4.1.2.1. Müzik Aletleri Bilgisine İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeğine Ait	
Sonuçlar.....	54
4.1.2.2. Müzik Türleri Bilgisine İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeğine Ait	
Sonuçlar.....	55
4.1.2.3. Sesin Oluşumuna İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeğine Ait	
Sonuçlar.....	55
4.1.2.4. Atatürk’ün Sevdği Şarkılara İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeğine	
Ait Sonuçlar.....	56
4.1.2.5. Müzik Hakkında Söylenen Kalıplaşmış Sözlere İlişkin Kazanımlara	
Ulaşma Düzeğine Ait Sonuçlar.....	57

4.1.2.6. Marş Türünde Müzik Eserlerini Tanımaya İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Sonuçlar.....	57
4.1.3. İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf Öğretim Programının Genel Toplamda Bilişsel Alan Hedefleri İle İlgili Kazanımlara Ulaşma Düzeyine İlişkin Sonuçlar.....	58
4.2. ÖNERİLER.....	58
KAYNAKÇA.....	60
EKLER.....	63
Ek-1.....	63
Ek-2.....	67
ÖZGEÇMİŞ.....	72

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ
İLKÖĞRETİM MÜZİK DERSİ 6. SINIF ÖĞRETİM PROGRAMININ
BİLİŞSEL ALAN KAZANIMLARINA ULAŞMA DÜZEYİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

Fethi GENÇOĞLU

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Can PELİKOĞLU

2013 – Sayfa: 73

Jüri: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Can PELİKOĞLU (Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Koray ÇELENK

Yrd. Doç. Dr. Barış DEMİRCİ

Çalışma, ilköğretim 6. sınıf müzik programındaki bilişsel alan ile ilgili kazanımlara ulaşma düzeyinin değerlendirilmesini amaçlamaktadır.

Bu araştırmanın evreni; 2011-2012 Eğitim- Öğretim yılında Erzurum'daki 6. sınıf müzik dersi öğrencileri, örnekleme ise; Erzurum merkez ilçedeki 4 ilköğretim okulunun 227 kişilik 6. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Çalışmada betimsel araştırmalardan genel tarama modelinden yararlanılmış ve araştırma için belirlenen konunun temellendirilmesi ve yönlendirilmesi için literatür taraması yapılarak konuyla ilgili bilgiler toplanmıştır.

Çalışma örneklemine uygulanan düzey belirleme testinde bulunan soruların kapsadığı konular açısından sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerden beklenen bilişsel alan ile ilgili kazanımların belli konular üzerinde oldukça yetersiz kaldığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Başta 'Ritm Kalıp ve Süreleri' olmak üzere, 'Enstrüman Çeşitleri', 'Dolap İşareti', 'Atatürk'ün Sevdığı Şarkılar', 'Atatürk ve Müzik', 'Dizi Kavramı' ve 'Nota ve Sus Değerleri' gibi konuları yansıtan kazanımların yeterli düzeyde gerçekleşmediği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Müzik Eğitimi, Eğitim Programı, Bilişsel Alan.

ABSTRACT
MASTER THESIS
AN EVALUATION OF THE LEVEL OF ACHIEVING COGNITIVE FIELD
TARGETS OF 6TH GRADE MUSIC SYLLABUS

Fethi GENÇOĞLU

Advisor: Assist. Prof. Dr. Mehmet Can PELİKOĞLU

2013-Pages: 73

Jury: Assist. Prof. Dr. Mehmet Can PELİKOĞLU(Advisor)

Assist. Prof. Dr. Koray ÇELENK

Assist. Prof. Dr. Barış DEMİRCİ

The current study aims at evaluating level of achieving acquisitions related to cognitive field in 6th grade music syllabus.

The target population of the study are the 6th grade students in Erzurum in 2011-2012 education year, and the sample of the study are 227 6th grade students from the 4 primary school in the centrum of Erzurum.

Descriptive studies and general scanning model were utilized in the study, and the literature was scanned and the data related to the topic were collected to found and conduct the topic determined.

When the results were examined in terms of the topics the questions in the diagnostic test applied to the sample of the study includes, it was concluded that the acquisitions related to cognitive field expected from the students were rather insufficient in certain topics. It was seen that the acquisitions reflecting the topics such as firstly “Rhythm Patterns and Durations” and then “Types of Instruments”, “Bis Sign”, “Atatürk’s favourite songs”, “Atatürk and Music”, “Scale Concept”, and “Values of Notes and Rests” were not made sufficiently.

Keywords : Music, Music Instruction, Syllabus, CognitiveField.

ÖNSÖZ

Bireylerde istendik davranışların kazandırılması için düzenlenen eğitim, çağlar boyunca toplumların gelişmelerinin en temel aracı olmuştur. Çağın bir gereği olarak günümüz dünyasında ve beraberinde Türkiye’de eğitimin önemi giderek artmaktadır. Öyle ki toplumların kalkınması, bilim ve sanattaki ilerlemelerine, bu ilerleme de eğitime bağlıdır. Bu genel amaçlara hizmet edeceği düşüncesinden hareketle, ilköğretim programında yer alan disiplinlerden biri olan müzik ve müzik eğitimi araştırma konusu olarak incelenmiştir.

Bu çalışmanın oluşumunda tecrübelerinden yararlandığım danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Mehmet Can PELİKOĞLU’na, araştırma konusu hakkında bilgi ve yardımlarını benden esirgemeyen ve zamanını ayırma nezaketini gösteren değerli hocam Doç. Dr. Cahit AKSU’ya, ve çalışmamda yaptığım anketlerin istatistik sonuçlarını elde etmemde, tezin düzenlenmesinde büyük emeği olan Yrd. Doç. Dr. Koray ÇELENK’e, Erzurum merkezde toplam 4 okulda yaptığım anket çalışmalarında ilgili okul müdürleri ve değerli müzik öğretmenleri; Selçuk İÇOĞLU, Ahmet FEYZİ, Osman OVACIKLI ve Ferit DELİCE’ ye, tezin abstract bölümünde yardımcı olan Okutman Gökhan YÜKSEL’e, lisans eğitimimden beri beni yalnız bırakmayıp manevi desteklerini esirgemeyen Şeyma NARMANLI’ya ve desteklerini her zaman hissettiğim aileme teşekkürlerimi sunarım.

Erzurum – 2013

Fethi GENÇOĞLU

KISALTMALAR DİZİNİ

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Bilişsel Alan Davranışlar Basamağı.....	10

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1.1. Hedefler.....	9
Tablo 1.2. Bilişsel Alan Davranışlar.....	11
Tablo 1.3. Duyuşsal Alan Davranışlar.....	16
Tablo 1.4. Devinişsel Alan Davranışlar.....	18
Tablo 1.5. İlköğretim Müzik Programında Müzik Dersi Genel Amaçlarının Bilişsel, Duyuşsal, Denivinişsel Alanlara Dağılımı.....	19
Tablo 1.6. İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf “Müziksel Algı ve Bilgilenme” Öğrenme Alanı Kazanımları.....	22
Tablo 1.7. İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf “Müzik Kültürü” Öğrenme Alanı Kazanımları.....	23
Tablo 2.1. Örneklem Tablosu.....	30
Tablo3.1. Ritmik Kalıba İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları.....	33
Tablo 3.2. Porte Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları.....	34
Tablo 3.3. Onaltılık Nota Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları.....	35
Tablo 3.4. Sekizlik Nota Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları.....	36
Tablo 3.5. Ritmik Vuruş Sayısına İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları.....	37

Tablo 3.6. Sus (Es) Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme

Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem

t Testi Sonuçları..... 38

Tablo 3.7. Dolap İşareti Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme

Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem

t Testi Sonuçları..... 39

Tablo 3.8. Porte Üzerinde Nota Yerlerine İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme

Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem

t Testi Sonuçları..... 40

Tablo 3.9. Müzik Aletleri Bilgisine İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme

Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem

t Testi Sonuçları..... 41

Tablo 3.10. Müzik Türleri Bilgisine İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme

Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem

t Testi Sonuçları..... 42

Tablo 3.11. Sesin Oluşumuna İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme

Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem

t Testi Sonuçları..... 43

Tablo 3.12. Atatürk'ün Sevdiği Şarkılara İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme

Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem

t Testi Sonuçları..... 44

Tablo 3.13. Müzik Hakkında Söylenen Kalıplaşmış Sözlere İlişkin

Kazanımlara Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı

Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları..... 45

Tablo 3.14. Marş Türünde Müzik Eserlerini Tanımaya İlişkin Kazanımlara

Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı

Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları..... 46

Tablo 3.15. İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf Öğretim Programının

Genel Toplamda Bilişsel Alan Hedefleri İle İlgili Kazanımlara Ulaşabilme

Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem

t Testi Sonuçları..... 48

Tablo 3.16. Kazanım Konuları İle İlgili Sorulara Verilen

Doğru-Yanlış Cevap Yüzdeleri Tablosu..... 48

GİRİŞ

Bireylerde istendik davranışların kazandırılması için düzenlenen eğitim, çağlar boyunca toplumların gelişmelerinin en temel aracı olmuştur. Çağın bir gereği olarak günümüz dünyasında ve beraberinde Türkiye’de eğitimin önemi giderek artmaktadır. Eğitim süreci içinde yapılan değerlendirmeler, eğitim çabalarına geri bildirim sağlayarak, öğrenme eksikliklerinin ya da öğretimde aksayan noktaların belirlenmesi ile eğitimin verimliliğin artmasını sağlamaktadır.

Çelenk eğitim kavramı ile ilgili, bireyin doğumundan ölümüne dek süregelen bir olgu olduğunu ve bu yüzden politik, sosyal, kültürel ve bireysel boyutlarını aynı anda içinde bulundurması gerektiğini söylemektedir (Çelenk, 2010:21).

Müziği insan gelişimi için vazgeçilmez bir unsur olarak ele aldığımızda müzikte metotlu çalışma, düşünerek iş yapma, sürekli akıl yürütme, disiplinli çalışma alışkanlığı kazanma gibi unsurların gerçekleşmesi için, müziğin eğitimi üzerinde önemle durulmalıdır. (Aksu, 2007:40)

Bireyin eğitim-öğretim süreci içerisinde, bilişsel öğrenme yaşantıları önemli bir yer tutar. Öğrenme etkinliklerinde olduğunca çok sayıda duyu organına hitap edilmelidir. Bu bağlamda, eğitimin bütün dallarında olduğu gibi müzik eğitiminde de amaç bireyi duyuşsal, bilişsel ve devinişsel açıdan geliştirmek ve onun davranışlarında bu yönde istendik değişiklikler oluşturmaktır. Müzik eğitiminin bireyin duyuşsal ve devinişsel davranışlarındaki olumlu etkilerinin yanı sıra, bireyin bilişsel öğrenmelerinde de önemli ölçüde etkili rol oynadığı birçok araştırmayla kanıtlanmıştır.

Uçan müzik eğitim programı hakkında, öğrencilerde müzikle ilgili beklenen öğrenmeleri veya davranış değişikliklerini gerçekleştirmeye dönük olduğunu ve tüm düzenlemeleri ve etkinlikleri içine alan çok yönlü ve çok kapsamlı bir bütünlük oluşturduğunu söylemektedir (Uçan, 1997:61).

Buradan hareketle araştırmada, Türkiye’de örgün eğitim kapsamında MEB’e bağlı ilköğretim okullarında müzik eğitiminin hangi yönde ilerlediği ya da amaçlarına ulaşip ulaşmadığı ve bilişsel öğrenmelerin öğrenciler üzerindeki yeterliliğinin hangi düzeyde olduğu incelenmiş ve yapılan tespitler ortaya konulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM DURUMU

Bu çalışmanın problem durumu; ilköğretim müzik dersi 6. sınıf öğretim programının bilişsel alan kazanımlarına ulaşması ne düzeydedir? Bu kapsamda problem durumunu sergilemeye dönük bilgilere aşağıda genelden özele olacak şekilde yer verilmiştir.

1.1. MÜZİK EĞİTİMİ

“Çağdaş eğitim akımlarından ‘Sanat Eğitimi Akımı’ içerisinde kendine yer bulan Müzik Eğitimi, temelde müziğin amaca, sonuca ulaşmaya sağlayıcı, destekleyici ve kolaylaştırıcı bir eğitim-öğretim yöntemi olması dolayısıyla ve aynı zamanda insanın sadece bilişsel yönü ile değil estetik duyarlılığının gelişimi anlamında da eğitilmesi gerektiği bağlamında, dünyadaki eğitim programlarında zorunlu olarak öngörülmüş, program geliştirme anlamında, müzik eğitimi ile ilgili çok ciddi çalışmalar yapılmıştır” (Aksu, 2007:20,21).

“Yalın ve özlü anlamıyla müzik eğitimi, bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, bireyin müziksel davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma ya da bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme veya geliştirme sürecidir. Müzik eğitimi, aslında bir bütün olmakla birlikte, çeşitli kollara ve her bir kol içinde çeşitli dallara ayrılır. Çünkü müzik eğitimi, ağırlıklı olarak kapsanan temel davranış ve içerik, kullanılan araç ve gereç, izlenen yöntem ve teknik, gerçekleştirilen ortam ve düzey, öngörülen aşama ve süre bakımından kendi içinde çeşitlilik gösterir ve her bir çeşide bağlı olarak değişik biçimlerde adlandırılır. Ancak, kolu ve dalı, kapsamı ve içeriği, aracı ve gereci, yöntemi ve tekniği, ortamı ve düzeyi, aşaması ve süreci ne olursa olsun, müzik eğitimi, temelde, genel, özengen (amatör) ve mesleki (profesyonel) olmak üzere, üç ana amaca yönelik olarak düzenlenip gerçekleştirilir. Ve bu üç ana amaçtan daha çok hangisine yönelik ise, ona göre bir nitelik kazanır” (Uçan, 2005:30).

Uçan, müziğin insan yaşamındaki işlevlerini; “müziğin bireysel işlevi, bireyin dengeli, doyumlu, sağlıklı, başarılı ve duyarlı olması yönünde bireyde olumlu izler bırakması, müziğin toplumsal işlevi; bireyle toplum arasındaki tanışma, anlaşma, kaynaşma, paylaşma, işbirliği oluşumunda rol oynaması, kültürel işlevi olarak, kültürü

artırıcı, aktarıcı, yaşatıcı ve zenginleştirici rol oynaması, ekonomik işlevi olarak arz-talep, üretim-dağıtım tüketim ilişkilerini düzenlemesi ve eğitimsel işlevi olarak da, sözü edilen tüm işlevlerin, düzenli, sağlıklı, etkili, verimli ve yararlı olmasını sağlamaya dönük müziksel öğrenme-öğretme faaliyetlerini kapsamı” şeklinde ifade eder (Uçan, 1997:13).

Müzik eğitimini bir sistem içinde düşünen Sağer,sistemin işleyişinde, ortak amaçların gerçekleştirilmesi aşamasında, derslikler, eğitim araç gereçleri gibi fiziksel unsurların yanında, planlama, kaynak sağlama, program geliştirme ve rehberlik gibi süreçler önemli rol oynarlar demektedir (Sağer,2002:227).

1.2. MÜZİK EĞİTİMİNİN TÜRLERİ

Müzik eğitiminin çok boyutlu yapısı, onun belli türlerde ifade edilmesine neden olur. Genellikle müzik eğitimi “Yaygın Eğitim” ve “Örgün Eğitim” yoluyla olur. Bu eğitim disiplinleri aşağıda genel hatları ile ele alınmıştır.

1.2.1. Yaygın Müzik Eğitimi

Yaygın eğitim, örgün eğitim imkânlarından yararlanmamış olanlara, yaygın eğitimin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden birinden ayrılmış olan bireylere ilgi duydukları alanda gereksinimleri doğrultusunda örgün yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar. Yaygın eğitim; halk eğitimi, çıraklık eğitimi ve uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilmektedir. Yaygın eğitimin amacı, milli eğitim sisteminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ve toplumun ihtiyaçlarına, fertlerine ilgi ve isteklerine ve hizmet anlayışlarına göre farklı yönlerden dinamik hale getirmek amacıyla onlara belli programlar dahilinde sunulan, en son devam ettikleri öğrenim kademesinde edindikleri bilgi ve becerilerini geliştirmek, onlara hayatını kazanmasını sağlayacak yeni imkanlar hazırlayabilmek amacı taşır. Örgün öğretimin yanında veya dışında düzenlenen eğitim, öğretim, rehberlik ve uygulama faaliyetlerinin tümü olarak nitelendirilir. (<http://www.meslekleri.com/yaygin-egitim-nedir>)

1.2.2. Örgün Müzik Eğitimi

Örgün müzik eğitimini de; genel müzik eğitimi, özengen müzik eğitimi, mesleki müzik eğitimi olarak üç ana dalda incelenir.

1.2.2.1. Genel Müzik Eğitimi

Genel müzik eğitimi, genellikle, ilköğretim öncesinde anaokulu, ilkokulda sınıf, ortaokul ve lisede müzik öğretmeni tarafından okutulur, gerçekleştirilir; üniversitede ise müzik okutmanı veya müzik öğretim görevlisi tarafından yürütülür.

“İlköğretim öncesi eğitim ve ilköğretim evrelerindeki genel müzik eğitiminde, bireye (çocuğa, öğrenciye), asgari ortak-temel müzik kültürü kazandırılırken, çeşitli müziksel araç ve gereçlerle yüz yüze gelme, çalışma ve kendini müziğin belli başlı davranış boyutlarında deneme fırsatı ve olanağı da verilir. Önceleri devinışsel ve duyuşsal ağırlıklı olan bu süreç içinde yavaş yavaş, bireyin yapısına, yaradılış özelliğine ve eğilimine en uygun müziksel araç-gereç ve alan belirlenir ve öğrenci (birey) bu belirlemeye dayalı olarak yönlendirilir. Bu yönlendirme “ödev”, “düşkü” (hobi), “görev”, “uğraş” veya “meslek” amaçlı olabilirOrtaokul ve lise evrelerinde devinışsel, duyuşsal ve bilişsel davranışlar arasında belirli bir denge kurulmasına özen gösterilen genel müzik eğitimi, ortaöğretim ve yükseköğretim evrelerinde bireyin “asgari ortak-genel müzik kültürü” nü çeşitlendirip zenginleştirerek geliştirirken, giderek, daha çok bilişsel ve duyuşsal ağırlıklı bir niteliğe bürünür” (Uçan, 2005:31).

1.2.2.2. Özengen Müzik Eğitimi

“Özengen müzik eğitimi, müziğe ya da müziğin belli bir dalında özengence (amatörce) ilgili, istekli ve yatkın olanlara yönelik olup, etkin bir müziksel katılım, zevk ve doyum sağlamak ve bunu olabildiğince sürdürüp geliştirmek için gerekli müziksel davranışlar kazandırmayı amaçlar.Özengen müzik eğitimi, herhangi bir düzeyde herkes için zorunlu değildir; tam tersine ilgi, istek ve yatkınlık ile etkin bir katılım için gerekli fırsat ve olanaklara bağılı olup seçmelidir.Özengen müzik eğitimi, ilkokul, ortaokul ve lisede daha çok, eğitsel müzik kol çalışmaları, seçmeli ses ve çalgı toplulukları, seçmeli koro ve orkestra çalışmaları, seçmeli bireysel ve toplu müzik kursları, isteğe bağılı müzik etkinlikleri ve müzik yarışmaları yoluyla gerçekleşir. Üniversitelerde ise, bunlara benzer durum ve ortamların yanı sıra, serbest ya da boş zamanları değerlendirmek amacıyla isteğe ve gönüllü katılıma bağılı olarak yürütülen bireysel ve toplu müzik yapma çalışmaları yoluyla gerçekleşir” (Uçan, 2005:30-31).

1.2.2.3. Mesleki Müzik Eğitimi

“Mesleki müzik eğitimi, müzik alanının bütününü, bir kolunu ya da dalını, o bütün, kol ya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme eğilimi gösteren, seçme olasılığı bulunan ya da öyle görünen, müziğe belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar. Mesleki müzik eğitiminde müziği bizzat yaparak yaşamanın ötesinde, onu bilgili, bilinçli, düzenli-planlı-yöntemli, kurallı ve yeterli olarak yaratan, seslendiren/yorumlayan, kuramlayan, araştıran, uygulayan ve öğreten sanatçı, bilimci, eğitimci ve teknoloji yetiştirmeye dönük bir strateji uygulanır. Bu uygulamalarda bireyin ilgisi-isteği, yatkınlığı-yeteneği doğrultusunda ve ölçüsünde gelişip etkin katılım ve doyum sağlaması değil, onun ötesinde, dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği biçim, kasam ve düzeyde uğraşmanca (profesyonelce) hazırlanması, biçimlenmesi, uzmanlaşması, gelişmesi ve yetkinleşmesi esastır”(Uçan, 2005:32).

1.3. EĞİTİMLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Çalışmanın bu bölümünde, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı belirlenen evren ve örneklem alanı içinde altıncı sınıfların bilişsel gelişim süreci araştırma konusu olduğundan dolayı; Eğitim, eğitim kavramının alt başlıkları olan (Öğrenme, Öğretme, Öğretim, Eğitim Programı, Öğretim Programı, Ders Programı) hakkında kısaca genel tanımlar yapılmıştır. Sonra öğrenci gelişim sürecinde önemli yere sahip öğretim programının öğeleri, hedefler ve davranışlar (bilişsel, duyuşsal, devinışsel) hakkında ayrıntılı olarak bu bölümde açıklanmıştır.

“Müzik dersi programının genel amaçlar bölümünde öğrencilerden müziksel bir kişilik geliştirebilmelerini, müzik yoluyla kendisini, toplumunu ve dünyayı tanıyabilmelerini ve kendinden hareketle de sonunda, donanımında insanlık değerlerini oluşturabilmiş birey olmaları beklenmektedir” (MEB, 2006).

Bu amaçlar doğrultusunda ise ilköğretim 6. sınıf programının hedeflerini ne ölçüde gerçekleştirdiğinin tespitine ve değerlendirmesine dönük olarak başlatılan bu araştırmada kullanılan temel eğitim kavramları aşağıda kısaca açıklanmıştır.

“Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak değişiklik meydana getirme sürecidir” (Ertürk,1998:12).

“Eğitim, fiziksel uyarımlar sonucu beyinde istendik biyo-kimyasal değişiklikler oluşturma sürecidir” (Sönmez, 2001:45).

“Genel çizgilerle eğitim, bireyin içinde yaşadığı toplumda davranışbiçimleri edindiği süreçler toplamıdır”(Varış,1997:13).

1.3.1. Öğrenme

Öğrenme hakkında Kılıç, yaşantı sonucu davranışta meydana gelen nispetensürekli bir değişik olduğunu ve öğrenmenin, davranışta oluşan bir değişme olduğunu, bu değişimin de tekrar ve yaşantı sonucu meydana geldiğini ve bu değişikliğin öğrenme adını alabilmesi için, nispeten sürekli olması gerektiğini söylemiştir (Kılıç, 2002:143).

Tarman, öğrenmenin yaşantı ürünü kalıcı izli davranış değişikliği; müzik öğrenme ise yaşantı ürünü kalıcı izli müziksel davranış değişikliği olarak nitelendirmiştir (Tarman, 1997:21).

1.3.2. Öğretme

“Öğretme, herhangi bir öğrenmeyi kılavuzlama veya sağlama faaliyetidir. Öğrenmenin oluşabilmesi için girişilen etkinlikler öğretme olarak tanımlanır. Öğretme, öğrenmeyi sağlama işidir. En geniş anlamıyla öğrenmeyi sağlama etkinliğine “öğretme” adı verilmektedir.Öğretme sonucunda bireyler istendik davranışlar kazanabileceği gibi istenmeyen davranışlar da kazanabilir. Çünkü öğretmenin informal (istenmeyen davranış) boyutu da vardır” (Ertürk, 1998:83).

1.3.3. Öğretim

Türkçe sözlükte öğretim, Bir amaca göre belli bilgileri verme işi, tedrisat, talim, öğrenmeyi kolaylaştıracak etkinlikleri düzenleme, gereçleri sağlama ve kılavuzluk etme işi olarak tanımlamaktadır (Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlük, 1988:1131).

Öğretim konusunda aşağıda literatür taraması yapılarak kaynaklardan elde edilen kısa tanımlara yer verilmiştir.

“Okul gibi eğitim kurumlarında yapılan planlı, kontrollü ve örgütlenmişöğretme faaliyetlerine öğretim denir” (Erden, 1998:65).

“Öğretim, okullarda gerçekleştirilen öğretme ve öğrenme faaliyetlerinin bütünüdür. Yani öğretim; öğretme ve öğrenmeyi birlikte kapsamaktadır. Öğrenmenin gerçekleşmesi ve istenen davranışların bireye kazandırılması için uygulanan süreçlerin tümüdür” (Varış, 1985:13).

1.3.4. Eğitim Programı

Literatürde eğitim programlarının çeşitli tanımları yapılmıştır. Tanımlardaki farklılıklar “eğitim kuramının ve tekniğinin farklı boyutlarını temsil etmektedir.” (Varış, 1978:17)

Doğan (1975:36), eğitim programını “Öğrencilerde beklenen öğrenmeyi meydana getirebilmek için planlanmış faaliyetlerin tamamı” olarak tanımlamıştır.

“Eğitim bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik davranış meydana getirme sürecidir” (Ertürk, 1993:12-14).

“Bu tanımdaki “istendik” kelimesi, söz konusu gelişmenin önceden tasarlandığını göstermek, “kasıt” kelimesi de önceden tasarlanmış bir değişikliği sadece bir tesadüf eseri olarak yaratan ve belki farkında bile olunmayan durumları dışında tutmak ve böylece de kültürlenme ve eğitim arasındaki ayrımı göz önünde bulundurmak için kullanılmıştır” (Uçan, 1997:14).

Varış, bu konuda bir eğitim kurumunun; çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, milli eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetler olduğunu savunmuştur (Varış, 1997:34).

Demirel en geniş kapsamıyla eğitim programını; öğrenene, okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği olarak tanımlamıştır (Demirel, 2008:12).

1.3.5. Öğretim Programı

Öğretim programı genellikle belli bilgi kategorilerinden oluşan, bir kısmı okullarda beceri ve uygulamaya ağırlık tanıyan bilgi ve becerinin eğitim programının amaçları doğrultusunda ve planlı bir şekilde kazandırılmasına yönelik programdır (Küçükahmet, 1996:6).

Müzik öğretimi öğrenciyi kendisi için hazırlanmış olan çevrenin öğeleriyle etkileştirerek davranışında müzikle ilgili istendik değişmeyi gerçekleştirmeye yönelik öğrenme yaşantısı oluşturma sürecidir (Uçan, 1997:62).

Öğretim programına genel bir amaç olarak bakacak olursak öğretim programı, derslerde okutulacak konuları, bunların amaçlarını, kaç saat okutulacaklarını, öğretim metot ve tekniklerini gösteren bir belgedir.

1.3.6. Ders Programı

“Ders programı, bir ders süresi içinde planlanan hedeflerin bireye nasıl kazandırılacağını gösteren tüm etkinliklerin yer aldığı plandır. Ders programı, bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsar” (Demirel, 2000:7).

Bir disiplinin (dersin) amacı, içeriği, öğrenme – öğretme süreçleri ve değerlendirmeden oluşan programdır. Ders programı; bir sınıf düzeyinde, bir ders için hazırlanan en ayrıntılı programı olup öğretim programını da kapsamaktadır.

Ders programı konunun özel hedeflerini gerçekleştirmek üzere, belirlenmiş süre içerisinde planlanan, konuya göre yapılan yöntem tekniklerin uygulanmasını kapsamaktadır.

1.4. MÜZİK DERSİ EĞİTİM PROGRAMININ ÖĞELERİ

İlköğretim kurumlarındaki program öğeleri; hedefler, içerik, öğrenme-öğretme durumları, sınav-ölçme durumu kapsamaktadır. Bu bölümde programı oluşturan bu unsurların kısa tanımlamaları verilmiştir.

1.4.1. Hedefler

Hedefler, uzak hedefler, genel hedefler ve özel hedefler olmak üzere üç başlıkta toplanır. Uzak hedefler politik felsefeyi yansıtır. Uzak hedefleri genel hedefler izler.

“Genel hedefler uzak hedefin bir bakıma yorumu hatta dökümü gibi anlaşılabilir. Bu yorumlama yapılırken ülkenin içinde bulunduğu koşullar ile ulaşılmak istenen standartlar arasındaki fark, yeni kalkınma ihtiyacı dikkate alınır. Okulun genel hedefleri ise o okulda yetişecek insan gücünün nitelikleri temel alınarak belirlenir. Böylece eğitimin genel hedefleri eğitim felsefesinin, okulun genel hedefleri de eğitim felsefesine ek olarak okulun iş görüşünü yansıtır” (Ertürk, 1993:15).

“Hedefler genelden özele doğru belirginleşen bir açılımı gösterir. Eğitimin hedefleri genelden özele soyuttan somuta doğru şu şekildedir: Eğitimin genel hedefler belli bir okul tipinin hedefleri, belli bir dersin hedefleri, belli bir dersteki belli bir konunun ya da ünitenin hedefleri şeklindedir. Ders, konu ya da ünite hedeflerine özel hedefler denilmektedir” (Uçan, 1997:15).

Bilen, özel hedefleri bir disiplin ya da çalışma alanında öğrenciye kazandırılması uygun bulunan bilgi, beceri, yetenek, ilgi, tutum ve alışkanlıklardır diye tanımlamaktadır (Bilen, 1996:4).

“Hedefler saptanma düzeylerine göre uzak, genel ve özel, saptanma aşamalarına göre aday, olası ve kesin, ilişkin oldukları davranış alanlarına göre bilişsel, duyuşsal ve devinişsel olmak üzere değişik boyutlarda sınıflandırılabilir” (Ertürk, 1993:25-26).

Tablo1.1. Hedefler

Saptanma Düzeyine Göre	Saptanma Aşamalarına Göre	Davranış Alanlarına Göre
▪ Uzak ▪ Genel ▪ Özel	▪ Aday ▪ Olası ▪ Kesin	▪ Bilişsel ▪ Duyuşsal ▪ Devinişsel

1.4.2. Hedef Davranışlar

“Bazı eğitimciler insan davranışları öğrenme ürünlerini analiz ederek sınıflama sistemleri geliştirmişlerdir. Taksonomi adı verilen bu sınıflama sistemlerinde öğrenme ürünleri en basitten en karmaşığa doğru aşamalı olarak sıralanmıştır. Taksonominin üst düzeyindeki davranışlar bunlar için ön koşul niteliğindeki alt düzey davranışlardan daha karmaşık olup herhangi düzeydeki davranışın kazanılması bir alt düzeydeki davranışın kazanılmasına bu da dönüşümlü olarak sonraki alt düzey davranışın kazanılmasına bağlıdır” (Yalın, 1997:27).

“Sanat eğitiminde toplu öğrenmeyi açıklama, yordama (yatkınlık) ve kontrol etmeye yönelik modellerin oluşturulup geliştirilmesinde bugüne değin geliştirilmiş bulunan belli kuram ya da modellerden geniş ölçüde yararlanılabilir. Yararlanılabilecek

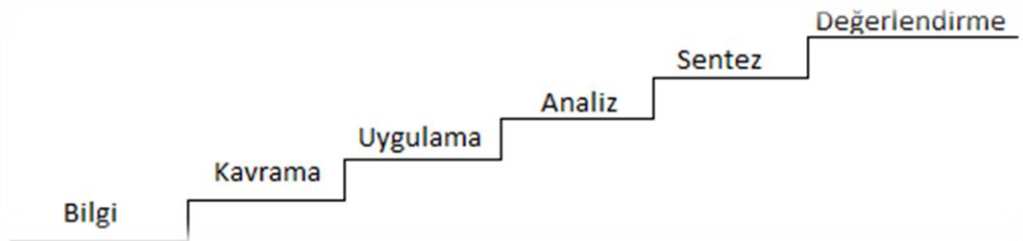
modellerin başında kuşkusuz Bloom'un getirdiği “Okulda Öğrenme Kuramı” ya da modeli gelmektedir. Kendinden öncekilere dayalı ve onların daha gelişkin bir halkası niteliğinde olan Bloom modeli dayandığı temel ilkeler, içerdiği temel kavramlar ve değişkenler ile bunlar arasındaki ilişkiler bakımından sanat eğitime kolayca uyarlanabilecek bir yapıya sahiptir. Bloom'un okulda öğrenme modelinin sanat eğitime uyarlanışında kuşkusuz bazı değişiklikler yeni düzenleme ve eklemeler yapma zorunluluğu vardır. Çünkü Bloom söz konusu modelini geliştirirken daha çok bilişsel öğrenmeleri dikkate almıştır. Hâlbuki sanat eğitiminde bilişsel öğrenmelerin yanında devinişsel ve duyuşsal öğrenmeler de çok önem taşımaktadır. Bu nedenle sanat eğitime ilişkin olarak geliştirilecek bir okulda öğrenme modeli Bloom modeline göre daha kapsamlı ve karmaşık olmak durumundadır” (Uçan, 1997:144).

Uçan, davranışları müzik öğretimi ile öğrencilere kazandırılacak ya da onlarla geliştirilecek her bir hedefin çözümlenerek gözlenip ölçülebilir öğrenci davranışlarına dönüştürülmesiyle ortaya çıkan kritik davranışlar olarak nitelendirmiştir (Uçan, 1997:63).

Bu bölümde Öğretim programında hedef ve davranışların tespit edilmesinde kullanılan ifadelerin **bilişsel**, **duyuşsal** ve **devinişsel** alanlardaki ayrıntılı açıklaması verilmiştir.

1.4.2.1. Bilişsel Alan

“Bilişsel alan bilginin edinilmesi ve uygulanması ile ilgili alandır. Bilişsel öğrenmeler, zihinsel etkinliklerin ağırlıkta olduğu davranışları bilgiyi tanıma, hatırlama, onun üzerinde işlemler yapma, kavramlar, genellemeler, kuramlar geliştirme gibi etkinlikleri kapsar” (Özgül, 2002:75). Bilişsel alan kendi içinde altı gruba ayrılır.

Şekil 1.1. Bilişsel Alan Davranışlar Basamağı

Aşağıda Bilişsel Alan davranış düzeyindeki bilgiler tablo haline getirilerek gösterilmiştir.

Tablo 1.2. Bilişsel Alan Davranışlar

Bilişsel Alan Düzeyi	Özellikleri	Hedef Davranış (Öğrenme Hedefleri) Örnekleri	Öğrenme ürünleri ifadesi olarak kullanılabilecek örnek fiiller
Bilgi	Terimler, ilkeler, olgular bilgisi Eğilimler, bölümler, sınıflamalar, yöntemler bilgisi Genellemeler ve yapılar bilgisi	➤ Terimler bilgisi ➤ Olgular bilgisi ➤ Yöntem ve süreçler bilgisi ➤ Temel kavramlar bilgisi ➤ İlkeler bilgisi	Tanımlama, belirleme, adlandırma, listeleme, eşleştirme, seçme, belirtme, altını çizme.
Kavrama	Dönüştürme Yorumlama Öteleme	➤ Olgu ve ilkeleri kavrama ➤ Sözlü verileri yorumlama ➤ Şema ve grafikleri yorumlama ➤ Sözlü verileri matematiksel formüllere dönüştürme ➤ Yöntemleri ve yapıları açıklama	Dönüştürme, savunma, ayrıt etme, tahmin etme, açıklama, genelleme, genişletme, örneklendirme, çıkarımlarda bulunma, öngörme, kendi ifadeleriyle tekrar yazma, özetleme.
Uygulama	Edilen bilgilerden yola çıkılarak yeni bir duruma uygulama	➤ Kavram ve ilkeleri yeni durumlarda uygulama ➤ Yasa ve kuramları uygulamalı ortamlara uygulama ➤ Matematik problemlerini çözme ➤ Şema ve grafik oluşturma ➤ Bir yöntem ya da yapının doğru kullanımını sergileme	Değiştirme, toplama, sergileme, keşfetme, çalıştırma, öngörme, hazırlama, üretme, ilişkilendirme, gösterme, çözme, kullanma.
Analiz	Bütünü meydana getiren parçaların, ilişkilerin, organizasyonel ilkelerin ayrıt edilmesi	➤ Belirtilmeyen görüşlerin farkına varma ➤ Sorgulamadaki mantıksal hataların farkına varma ➤ Olgularla çıkarımlar arasında ayırım yapma ➤ Veriler arasındaki ilişkiyi değerlendirme ➤ Bir çalışmanın (sanat eseri, müzik, yazı) yapısını inceleme	Parçalara ayırma, şekil çizme, ayırım yapma, gösterme, belirleme, çıkarımda bulunma, planlama, işaret etme, seçip ilişkilendirme, alt gruplara ayırma.
Sentez	Parçalardan yeni bir yapı oluşturmayı gerektiren hedef ifadeleri	➤ İyi organize edilmiş bir konuşma yapma/ yazı yazma ➤ Yaratıcılık özelliği taşıyan bir kısa öykü (şiiir/ müzik) yazma ➤ Deney için plan hazırlama ➤ Nesneleri sınıflamak üzere yeni bir plan hazırlama.	Sınıflama, yaratma, birleştirme, planlama, açıklama, üretme, değiştirme, örgütleme, yeniden düzenleme, yeniden yapılandırma, ilişkilendirme, tekrar yazma, özetleme, anlatma, yazma.
Değerlendirme	Bilişsel alanın en üst düzeyidir. Bu aşamadaki hedef davranışlar mantıksal tutarlılığı içsel ve dışsal olarak değerlendirir.	➤ Metnin mantıksal yapısını yargılama ➤ Bir çalışmanın (sanat, müzik, yazı) değerini dış ölçütlere göre yargılama ➤ Bir çalışmanın (sanat, müzik, yazı) değerini iç ölçütlere göre yargılama	Karşılaştırma, sonuca ulaşma, benzerlikleri bulma, eşleştirme, tanımlama, ayırım yapma, açıklama, yorumlama, ilişkilendirme, değerlendirme.

1.4.2.1.1. Bilgi

“Bilgi düzeyindeki hedefler ve davranışlar sonucunda öğrenci, “prensipler, listeler, tasnifler, ölçüler, teoriler ve olaylar” hakkında bilgi olur” (Küçükahmet, 1996:13).“Bilgi düzeyindeki bir davranış ezber öğrenmeyi içerir ve olgular, ilkeler ve terimlerin hatırlanmasını gerektirir” (Yalın, 1997:13).

Bu basamak ezber öğrenmeyi içerir. Bu basamaktaki davranışlar kazandırmanın amacı, daha üst düzeyde davranış kazandırmanın ön şartıdır. Bilişsel Alan Davranışların en önemli kısmı olan Bilgi basamağı aşağıdaki gibi alt başlıklar halinde sıralanmıştır.

- Olgular Bilgisi
- Araç-Gereç Bilgisi
- Alışış Bilgisi
- Sıra Dizi ve Yönelimler Bilgisi
- Sınıflama Bilgisi
- Ölçüt Bilgisi
- Yöntem Bilgisi
- İlke ve Genellemeler Bilgisi
- Kuram Bilgisi

1.4.2.1.2. Kavrama

“Kavrama düzeyi bilgi düzeyinden bir basamak ileridedir. Bu aşamada öğrenci öğretimin sonucunu kendi kelimeleriyle ifadelendirmeli, teşhis etmeli, örneklemeli, açıklamalı, sınıflandırabilmelidir” (Küçükahmet, 1996:13).

“Kavrama düzeyindeki davranışlarda bireyin verilen bilginin ifade edilmesini değiştirmesi veya değiştirildiğinde tanınması; bilgiyi anlamını bozmadan yeniden düzenlemesi veya yeniden düzenlenerek verildiğinde bilgiyi hatırlaması; bilgiyi kendi cümleleri ile yeniden ifade etmesi veya bilgiden ulaşılabilecek kestirimleri yapabilmesi beklenmektedir” (Özçelik, 1992:90).

Kavrama basamağını oluşturan alt maddeler aşağıda açıklamalarıyla beraber verilmiştir.

- **Çevirme** : “Verilerin grafiğe, grafiklerle gösterilenleri yazıya, ya da sözel anlatıma, şekille verilenleri grafiğe, söze, yazıya; yazıyla verilenleri şekle, grafiğe

anlamını bozmadan çevirme bu basamağın kapsamı içindedir” (Sönmez, 2001:433).

- **Yorumlama:**“Bilimde ilkelerin, olguların nedenini, niçin olduğunu, niye olduğunu, nasıl olduğunu; olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları kendi cümleleriyle açıklayıp yazma, söyleme, uygun ve yeni örnek verip yazma, söyleme verilenler arasında seçip işaretleme bu basamağın davranışlarındanır” (Sönmez, 2001:436).

- **Öteleme:**“İlkelere uymanın ya da uymamanın doğuracağı sonuçları, verilerin belli koşullar altında geçmiş ve gelecekteki özelliklerinin ne olacağını yazma, söyleme, seçip işaretleme, doğru ya da yanlış olduğunu söyleme gibi davranışlar bu basamaktaki hedeflerin kapsamı içindedir” (Sönmez, 2001:439).

1.4.2.1.3. Uygulama

Uygulama basamağında bilgi ve kavrama basamağında elde edilen yeterliklerin yeni bir problemle karşılaştığında bu problemin çözümünde işe koşulması söz konusudur. Yani uygulama basamağındaki davranışlarda daha önce öğrenilen bilgilerin yeni durumlarda kullanılmasından söz edilir (Turgut, 1992:42).

Bu basamaktaki davranışların gerçekleşmesi için bilginin öğrenilmiş ve kavranılmış olması gerekir. Bu nedenle uygulama basamağındaki davranışları ölçen bir sorunun anlamayı da ölçtüğü söylenebilir. Ancak bu basamaktaki esas ölçülen davranış bilgiyi transfer etme ve yeni problem durumlarında kullanmaktır (Tekin, 1994:76).

1.4.2.1.4. Analiz

“Bir problem bütün ya da sistemin organizasyon ve yapısını tanıma, problem bütün ya da sistemi birbirinden ayırma, bir problem bütün ya da sistemin öğeleri arasındaki ilişkileri belirleme, bir problem bütün ya da sistemdeki kuram, ilke ve genellemeleri tanıma gibi davranışları içerir” (Yalın, 1997:29).

“Analiz basamağında bir bütünün öğelerini, bu öğeler arasındaki ilişkileri, bütünün oluşturulma yollarını belirlemede kullanılan zihinsel beceriler ön plana çıkmaktadır. Bu aşamada bütünden parçalara gidilir. Analiz basamağındaki davranışlar, bütünün hem içerik yönünden hem de biçimsel yönden çözümlenmesini gerektiren davranışlardır” (Özçelik, 1992:46).

Bu basamaktaki davranışlar üç alt başlıkta yer almaktadır.

- **Öğelerin Analizi:** Bu basamakta örneğin bir paragraftaki ana düşünceyi, bu düşünceyi destekleyen yan düşünceleri saptamak söz konusu olabilir. Yani bütünü öğelerini tanıma veya sınıflama davranışları söz konusudur.
- **İlişkilerin Analizi:** Bu düzeyde öğeler arasındaki hangi türden ve ne kadar güçlü veya zayıf ilişkiler olduğunu belirler. Örneğin paragraflarda sunulan düşüncelerin ana ana düşünceye ne derece destek olduğunu göstermek; bir grafikte verilen bilgilerden faydalanarak ana düşünceyi destekleyen fikirler üretmek bu tür davranışlar arasındadır.
- **Örgütlenme İlkeleri Analizi:** Bu düzeyde yapılan çözümleme davranışları iç içe geçmiştir. Bütünü oluşturan öğelerin bir araya getirilme, düzenlenme kurallarını ortaya çıkarma gibi davranışların gösterilmesi beklenmektedir (Atılgan, 2007:92-93).

1.4.2.1.5. Sentez

“Sentez, fikir ya da öğeleri belli bir ilişki ve kurallara göre birleştirip yeni bir bütün oluşturma yeteneğidir. Bu düzeyde öğrencinin bir problemle ilgili öğeleri düzenlemesi, bir problem durumu ile ilgili çözüm önermesi, çeşitli kaynaklardaki bilgileri kullanarak kendine özgü yeni bir ürün geliştirmesi davranışlarını kapsar” (Özgül, 2002:76).

“Öğrencilerin yaratma becerilerini gösterecekleri davranışları kapsamaktadır. Yaratma eylemi ise ürünün tasarlanmasından ortaya konulmasına kadar yapılması gereken davranışları kapsayan bir süreçtir. Bu nedenle yaratma davranışlarında sadece ürün değil ürünün oluşturulma süreci de dikkate alınmalıdır” (Turgut, 1992:56). Sentez düzeyindeki davranışlar üç grupta sınıflandırılmıştır.

- Özgün bir iletişim veya anlatım bütünü oluşturma
- Plan veya işlemler takımı oluşturma
- Soyut ilişkiler takımı geliştirme

1.4.2.1.6. Değerlendirme

Değerlendirme basamağında verilen veya geliştirilen ölçütlerle ürünler, düşünceler, kuramlar, yöntemler, teknikler vs. hem niteliksel hem de niceliksel

özellikleri bakımından karşılaştırılır ve bunlar hakkında bir yargıya varılır (Turgut, 1992:17). Değerlendirme basamağındaki davranışlar iki düzeyde ele alınmaktadır.

- **İç ölçütlere göre yapılan değerlendirme:** Bir bilgi bütünüünün kendi içinde tutarlı olup olmadığını; mantıksal kurgusunda hata bulunup bulunmadığını veya akıcılığını belirleme davranışları sergiler (Özçelik,1992:43).
- **Dış ölçütlere göre yapılan değerlendirme:** Bir bilgi bütünüünün dış ölçütlere uygun olup olmadığını belirleme davranışı gösterir (Tekin, 1994:14).

1.4.2.2. Duyuşsal Alan

Duyuşsal alanla ilgili yeterlikler, duyuşsal özelliğe konu olan duygu ve eğilimin özümsemesindeki belli başlı yeterliklerdir. Bir duygu veya eğilimin, kişiliğin bir yönü olarak, bireyin olay veya durumlara bakış açısını ve dünya görüşünü oluşturarak, bu davranışları kontrol edebilme gücü ile ilgili edinimleri ifade eder (Özçelik, 2011:90).

Duyuşsal davranış alanları beş alt grupta sınıflandırılmıştır.

1. ALMA

- Farkında olma
- Almaya açık olma
- Dikkatini yöneltme

2. TEPKİDE BULUNMA

- Tepkide uysallık
- Tepkiye isteklilik
- Tepkide doyum

3. DEĞER VERME

- Bir değeri kabullenme
- Bir değeri yeğleme
- Tepkide doyum

4. ÖRGÜTLEME

- Bir değer kavramsallaştırılması
- Bir değer sistemi örgütleme

5. BİR DEĞERLER BÜTÜNÜYLE NİTELENMİŞLİK

- Genelleşmiş örüntü
- Nitelenme

Tablo 1.3. Duyuşsal Alan Davranışlar

Duyuşsal Alan Düzeyi	Özellikleri	Hedef Davranış (Öğrenme Hedefleri) Örnekleri	Öğrenme ürünleri ifadesi olarak kullanılabilecek örnek fiiller
Alma	Farkında olma Etkiyi izlemeye gönüllü olma	➤ İlgiyle dinleme ➤ Öğrenmenin önemli olduğuna ilişkin bilinç sergileme ➤ İnsan gereksinimlerine ve sosyal sorunlara duyarlılık gösterme ➤ Irk ve kültür farklılıklarını kabul etme ➤ Sınıf çalışmalarına katılma	Sorma, seçme, tanımlama, izleme, belirleme, yerleştirme, isimlendirme, işaret etme, seçme, yanıtlama.
Davranımda bulunma	Öğrencinin bir etkiye aktif olarak yanıt vermesini içerir.	➤ Ödev yapma ➤ Okul kurallarına uyma ➤ Tartışmalara katılma ➤ Laboratuvar çalışmalarına katılma ➤ Çalışmalarda gönüllü olma ➤ Derse ilgi gösterme ➤ Başkalarına yardım etmekten hoşlanma	Cevap verme, destekleme, uyma, tartışma, yardım etme, yapma, uygulama, sunma, okuma, rapor yazma, seçme, anlatma, yazma.
Değer verme	Öğrencinin, Kabul etmesini, Değeri tercih etmesini, Kararlı olarak değer ve tutumları benimsemesini içerir.	➤ Demokratik yaşama inançlı olduğunu sergileme ➤ İyi edebiyatı (müzik, sanat eserini) takdir etme ➤ Günlük yaşamda bilimin rolünü takdir etme ➤ Diğer kişilerin refahını düşündüğünü gösterme	Tanımlama, tamamlama, ayırım yapma, açıklama, izleme, oluşturma, başlatma, davet etme, katılma, teklif etme, okuma, bilgi verme, seçme, paylaşma, çalışma.
Örgütlenme	Değerlerin kavramsallaştırılması, Bir değer sisteminin organizasyonu	➤ Demokraside özgürlük ve sorumluluk arasında denge olması gerektiği fark etme ➤ Problem çözmede sistematik planlamanın rolünün farkında olma ➤ Kendi davranışlarının sorumluluğunu üstlenme ➤ Kendi güçlü ve zayıf yönlerini kabul etme ➤ Kendi yetenekleri, ilgileri ve inançları ile uyumlu bir yaşam planı yapma	Değiştirme, düzenleme, birleştirme, karşılaştırma, tamamlama, savunma, açıklama, genelleme, belirleme, entegre etme, örgütlenme, hazırlama, ilişkilendirme, sentez yapma.
Karakter haline getirme	Değerleri içselleştirmenin en üst düzeyi	➤ Güvenlik bilinci olduğunu gösterme ➤ Bağımsız çalışma güveni gösterme ➤ Grup çalışmalarında işbirliği yapma ➤ Problem çözmede objektif yaklaşım sergileme ➤ Sağlıklı yaşamın gerektirdiği davranışlar alışkanlığı	Ayırım yapma, gösterme, etkileme, dinleme, değiştirme, yapma, uygulama, teklif etme, niteleme, soru sorma, çözme, kullanma, açıklama.

1.4.2.3. Devinişsel Alan

“Devinişsel becerilerin, karmaşıklık ve zorluk dereceleri bakımından standart bir biçim yoktur. Hedef alınan beceri, zihin ve kas koordinasyonu bakımından kolay gibi zor da olabilir. Hedef alınan beceri, belli hareketlerin yapılmasını gerektirdiği gibi bu hareketlerin belli bir sıra veya uyum içinde yapılmasını da gerektirebilir. İstenen beceri bir kez icra edilebileceği gibi sürekli icra edilmesi de gerekebilir. Bu standart uyumsuzluğunun sebebi devinişsel becerilerin öğretilmesinin zor olması değil, bilişsel öğrenmeler kadar üzerinde uğraşılmasıdır” (Özçelik, 2011:82).

Devinişsel alan davranışları kendi içinde yedi alt başlıkta sıralanmaktadır.

1. ALGILAMA

- Duyuşsal uyarılma
- İşaret seçme (hangi işaretlere, ne yapacağına karar verme)
- Çevirme (algıyı harekete bağlama)

2. KURULMA

- Zihinsel kurulma
- Bedensel kurulma
- Duyuşsal kurulma

3. KILAVUZLA YAPMA

- Taklit
- Deneme (davranışa erişmeye çalışma)

4. MEKANİZMA (hareketle ilgili davranımları birlikte ve belli ölçüde uyum içinde yapma)

5. KARMAŞIK FAALİYET(beceri haline getirme)

- Karasızlığı giderme
- Otomatik icra (enerji ve zamandan ekonomi)

6.DURUMA UYMA(beceriye yeni gereklere cevap verir hale getirme)

7.YARATMA (yeni devinişsel beceriler veya ürünler ortaya koyma)

Tablo 1.4. Devinişsel Alan Davranışlar

Psikomotor Alan Düzeyi	Özellikleri	Hedef Davranış (Öğrenme Hedefleri) Örnekleri	Öğrenme ürünleri ifadesi olarak kullanılabilecek örnek fiiller
Algılama	Psikomotor davranışların bilişsel boyutudur.	➤ Duyu organlarını kullanarak beceri konusunda bilgilenme	Bilme, fark etme, görme, işitme.
Kuruluş (Hazırlık)	Beceri yapmaya hazırlanma aşaması - bilişsel hazırlık - duyuşsal hazırlık - psikomotor hazırlık	➤ Bilişsel, duyuşsal ve psikomotor olarak beceriyi yapmaya hazırlanma	Bilme, isteme, hazır olma.
Kılavuzlanmış Davranış	Yazılı, görüntülü, sözlü yönerge eşliğinde hareketi yapma - taklit , - deneme	➤ Bir bireyin, yazılı görüntülü ya da sözlü bir yönergenin rehberliğinde beceriyi yapma	Yapma, kullanma, sürme, boyama, çizme, çıkarma.
Mekanikleşme	Birey etkinliğin gerektirdiği davranış uyum içerisinde gösterir.	➤ Davranış alışkanlık haline gelmiştir.	Yapma, dikme, örme, alışkanlığı.
Karmaşık Davranış	Psikomotor becerinin gerektirdiği karmaşık davranış en az zaman ve en az enerji harcanarak düzgün bir biçimde yapılır.	➤ Beceri, en az zaman ve en az enerji harcanarak yetkin bir biçimde yapılır	Kullanma, dikme, hazırlama, becerisi
Uyum	Birey beceriyi yeni bir durumda etkili biçimde kullanabilir.	➤ Yeni bir durum ortaya çıktığında beceri uyumla yapılır	Çözüm bulma, uyarılama, onarma, uygulama.
Yaratma	Edinilen bilgilere göre daha önce yapılmamış özgün bir ürün ortaya konulur.	➤ Birey, özgün bir ürün ortaya çıkarır	Üretme, besteleme, oluşturma, ortaya çıkarma

İlköğretim programında müzik dersi Bilişsel, Duyuşsal ve Devinışsel alan davranışların genel amaçları aşağıdaki tabloda karşılaştırılmalı olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 1.5. İlköğretim Müzik Programında Müzik Dersi Genel Amaçlarının Bilişsel, Duyuşsal, Devinışsel Alanlara Dağılımı

2006	Bilişsel	Duyuşsal	Devinışsel
Müzik yoluyla estetik yönünü geliştirmek		+	
Duygu, düşünce ve deneyimlerini müzik yoluyla ifade etmelerine imkân sağlama	+	+	+
Yaratıcılık ve yeteneğini müzik üretme yoluyla geliştirmek			+
Yerel, bölgesel, ulusal, uluslar arası müzik kültürlerini tanımak	+		
Kişilik ve özgüven gelişimlerine katkı sağlamak		+	
Müzik aracılığıyla zihinsel becerilerin gelişimini sağlamak	+		
Müzik yoluyla bireysel ve toplumsal ilişkilerini geliştirmek	+	+	+
Bireysel ve toplu olarak, nitelikli değişik türlerde şarkı dinleme, söyleme ve çalma etkinliklerine katılımlarını sağlamak			+
Müziksel algı ve bilgilerini geliştirmek	+		
Türkçeyi doğru ve etkili kullanmalarını sağlamak	+		+
İstiklal marşı başta olmak üzere milli marşlarımızı özüne uygun olarak seslendirmelerini sağlamak			+
Müzik yoluyla sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirmek		+	
Milli birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran müzik kültürü ve birikimine sahip olmalarını sağlamak	+		
Atatürk'ün Türk müziğinin gelişmesine ilişkin görüşlerini kavramak ve Atatürk ilke ve inkılaplarına gönülden bağlı, kültürlü bireyler olarak yetişmelerini sağlamak	+	+	

(MEB, 2006:6)

1.5. MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

İlköğretim müzik dersi öğretim programı, genel müzik eğitimi içerisinde yer alan ve farklı yöntem ve tekniklerle bireylerin her yönden dengeli, tutarlı ve sağlıklı olarak yetişmelerini sağlamaya yönelik bir anlayış ve içerikle düzenlenmiştir. Dolayısıyla program; 1968,1984 ve 1994 yılı müzik dersi öğretim programı içerik ve yaklaşımları da göz önünde bulundurularak hazırlanmış ve MEB İlköğretim Genel Müdürlüğünce teşkil edilen Müzik Özel İhtisas Komisyonu tarafından geliştirilmiştir (MEB, 2006).

İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı'nın vizyonu, öğrencilerin müziği etkinlikler aracılığıyla yaşayarak hayatlarının ayrılmaz bir parçası haline getirmek ve müzik yoluyla;

- Kendisiyle ve çevresiyle barışık,
- Ulusal ve uluslar arası kültürleri tanıyan,
- Vatan ve millet sevgisine sahip,
- Çevresindeki olaylara, değişim ve gelişmelere duyarlı,
- Güzel sanatların her türüne açık,
- Mutlu, kişilikli ve öz güvenli olan bireyler olarak yetişmelerini sağlamaya yöneliktir.

1.5.1. Programın Temel Yaklaşımı

Yapılandırmacı anlayış, öğrenci merkezli bir anlayışa dayanmakla birlikte, öğrencinin yeni bir bilgiyi ve beceriyi, daha önce edindiği bilgi ve beceriler ile birleştirmesi, yorumlaması ve yaşamına katması ilkesine dayanır.

Yapılandırmacı kurama göre:

- Her birey, daha önce sahip olduğu ön bilgi ve inançlarla öğrenme ortamına gelir.
- Öğrenme, toplumsal bir sürecin parçasıdır.
- Kalıcı izli esas öğrenme, etkinlikler aracılığıyla olur.
- Öğrenme pasif bir süreç değil, öğrencinin içerisinde bizzat yer aldığı, sürekli ve dinamik bir işlemdir.
- Kazanılan bilgi, her birey tarafından hem kişisel hem de sosyal anlamda yeniden yapılandırılır.

Yukarıda ifade edilen temel prensiplere uygun bir öğretim sürecini gerçekleştirebilmek için, kısmen de olsa öğretmenin de kendi öğretim stratejisini oluşturulmasına izin verilmelidir. Teknoloji; etkin, özgün, amaçlı ve ortaklaşa bir öğretim gerçekleştirebilmek için mutlaka işe koşulmalıdır. Ayrıca, öğrencilere bilgilerini sınayabilecekleri çeşitli öğrenme yaşantıları da sunulmalıdır (MEB, 2006).

Özetle, müzik eğitiminde yapılandırıcı anlayış;

- Öğretmeye değil, öğrenmeye önem verir,
- Bireylerin farklılığını kabul eder,
- Öğrencilerin araştırıcılığını destekler,
- Öğrenme sürecinde daha önceki yaşantılara önem verir,
- Öğrencinin nasıl öğrendiğini dikkate alır,
- Öğrencinin sosyal bir çevre içerisinde öğrenmesi anlayışını benimser,
- Öğretim gerçekçiliği ve işlevselliği destekler,
- Öğrencilere bilgi oluşturma ve deneyimlerinden sonuç çıkarma fırsatı verir.

1.5.2. Programın Öğrenme Alanları

Müzik Dersi Öğretim Programı, “**Dinleme - Söyleme – Çalma**”, “**Müziksel Algı ve Bilgilenme**”, “**Müziksel Yaratıcılık**”, ve “**Müzik Kültürü**” adı altında dört temel öğrenme alanı üzerine oturtulmuştur. Bu öğrenme alanları, içerikleri bakımından birbirleriyle tamamen kenetli olup sadece gerekli hallerde ayrılabilirler (MEB, 2006).

1.5.3. Program Kazanımları

Kazanımlar, öğrenme-öğretme süreci içerisinde planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar aracılığı ile öğrencilerde görülmesi beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerlerdir. Kazanımlar, öğrencilerin gelişim düzeyi göz önünde bulundurularak birinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar programda sunulmuştur (MEB, 2006).

1.5.4. Etkinlikler

Müzik Dersi Öğretim Programında verilen etkinlikler sadece örnek niteliğinde olup; öğretmen bu etkinlikleri aynen kullanabilir veya değişiklikler yapabilir. Etkinliklerin, öğrenme öğretme sürecinde öğrencinin etkin rol almasını sağlayacak biçimde düzenlenmesine; çevresel özellikler ile öğrencilerin ilgi, ihtiyaçları ve var olan

bilgileri de göz önünde bulundurularak öğrenci merkezli ve yapılandırmacı yaklaşıma uygun planlanmasına dikkat edilmelidir (MEB, 2006).

1.5.5. İlköğretim Altıncı Sınıf Bilişsel Alan Kazanımları

Milli Eğitim Bakanlığı'nın İlköğretim sekizinci sınıf (4+4+4 eğitim sistemine göre Ortaokul ikinci sınıf) müzik dersi bilişsel alan kazanımları, “Müziksel Algı ve Bilgilenme ve “Müzik Kültürü” bölümleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1.6. İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf “Müziksel Algı ve Bilgilenme” Öğrenme Alanı Kazanımları

ÖĞRENME ALANI	KAZANIMLAR	ETKİNLİKLER	AÇIKLAMALAR
B. MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME	B.1. Temel müzik yazı ve öğelerini kullanır.	□ Bu sınıf düzeyinde belirlenen temel müzik yazı ve öğeleri, şarkılar üzerinde uygulamalı olarak açıklanır.	!!Uzatma bağı, hece bağı, “do1-do2” arası sesler, aksak ölçü (5/8), bileşik ölçü (6/8) ve diğer sürelerle ilave olarak on altılık nota süreleri ile uzatma noktası verilmelidir. !! Sesler ve sürelerin öğretimi, öğrencilerin aktif katılımını sağlayan etkinliklerle ilgi çekici hale getirilmelidir.
	B.2. Müziklerde aynı ve farklı bölümleri ritim çalgılarıyla ayırt eder.		!!Seviyeye uygun “iki, üç bölümlü” örnek müzikler verilmelidir.
	B.3. Ergenlik dönemi ses değişim özelliklerini fark eder.		±Fen ve Teknoloji Dersi, “Canlılar ve Hayat” Öğrenme alanı, “Canlılarda üreme, Büyüme ve Gelişme” Ünitesi ile ilişkilendirilerek ergenlik dönemi ses değişimi ve özellikleri açıklanmalı, seslendirilecek şarkı ve türkülerde seçici davranılmalıdır.
	B.4. İnsan sesinin oluşumunu açıklar.	□İnsan sesinin biyolojik yapısını ve oluşumunu değişik etkinliklerle açıklanır.	±Fen ve Teknoloji Dersi, “Vücudumuzda Sistemler” öğrenme alanı ile ilişkilendirilecektir.

□ Sınıf-okul içi etkinlikler, ∆ Okul dışı etkinlikler, !!Uyarı, > Ders içi etkinlikler, ↔Diğer derslerle ilişkilendirme,

Δ Ara disiplinlerle ilişkilendirme, ■ Ölçme ve değerlendirme(M.E.B. 2006)

Tablo 1.7. İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf “Müzik Kültürü” Öğrenme Alanı Kazanımları

ÖĞRENME ALANI	KAZANIMLAR	ETKİNLİKLER	AÇIKLAMALAR
D. MÜZİK KÜLTÜRÜ	D.1. Yurdumuzdaki başlıca müzik türlerini ayırt eder.	□ Öğrencilere müzik türlerinden seçkin örnekler dinletilerek aralarındaki farkı hissetmeleri istenir. Sonraki aşamada ise dinletilen müziğin hangi türe ait olabileceği hakkında fikir yürütmeleri beklenir.	!! Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat müziği, pop müzik ve çağdaş çoksesli Türk müziği hakkında örnekler verilmeli, bu türlerin doğuşu ve genel özellikleri hakkında açıklamalar yapılmalıdır.
	D.2. Atatürk’ün müzikle ilgili temel düşüncelerini kavrar.	□ Atatürk’ün müzikle ilgili temel düşüncelerini içeren araştırmaların tartışma, münazara, panel vb. yöntemlerle sunulduğu etkinlikler düzenlenebilir.	!! Atatürk’ün Türk müziğine ilişkin görüş ve önerilerine yer verilmelidir. ± Türkçe Dersi, “Konuşma” Öğrenme Alanı: Konuşmasını sunarken görsel, işitsel materyalleri ve farklı iletişim araçlarını kullanır.
	D.3. Atatürk’ün Türk müziğine ilişkin düşüncelerini kavrar.		
	D.4. Atatürk’ün müzikle ilgili görüşlerini anlamak için çeşitli kaynaklardan yararlanır.	□ Öğrencilere araştırmalarında yazılı ve görsel kaynakların yanında bilişim teknolojilerinden de yararlanabileceklerini hatırlatan yönlendirmeler yapılır.	.
	D.5. Müziklerle ilgili araştırmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanır.		± Sosyal Bilgiler Dersi, “Birey ve Toplum” Öğrenme Alanı: Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak

□ Sınıf-okul içi etkinlikler, ⚡ Okul dışı etkinlikler, !!Uyarı, > Ders içi etkinlikler, ↔Diğer derslerle ilişkilendirme, Δ Ara disiplinlerle ilişkilendirme, 📊 Ölçme ve değerlendirme(M.E.B. 2006)

1.6. DÜZEY BELİRLEME TESTLERİ

Okulların öğretim programlarındaki hedeflerin büyük bir bölümü, esas itibariyle bilişsel nitelikteki davranışsal özelliklerle ilgilidir. Eğitimler gerçekleştirilmek istenen bilişsel özelliklerin;

- Olgu, kavram, alış, yönelim, sınıflama, ölçüt, yöntem, ilke, kuram vb. iletişim öğelerini, görünce tanıma ve sorulunca hatırlama, yani bilme(belleme),
- Bir iletişimin içeriğini farklı biçimlerle ifade etme, özetleme açıklama, yorumlama ve bu içerikte belirlenen yönelimleri kestirme, yani kavrama,
- Kavranmış olan ilke, teknik vb.ni karşılaşılan yeni durumları anlama ve yeni problemleri çözmede kullanabilme, yani uygulama,

(d) Bir bütünün öğelerini, ilişkilerini, örgütlenme (bir araya getirilerek bütünleştirilme) ilkelerini belirleme, yani analiz,

(e) Özgün (orijinal) bir ileti, işlem takımı ya da ilişkiler bütünü oluşturma, yani sentez,

(f) Bir bilgi bütününün iç ve dış ölçütlere uygunluğunu belirleme, yani değerlendirme güçlerini içerdiği.

“Eğitimin hedefleri arasında geçen esas itibariyle bilişsel nitelikteki davranışsal özelliklerden başlıcaları yukarıda sayılan beş grupta toplanabilir. Okulların bazı öğretim programlarındaki bazı hedefler ilk bakışta bu gruplardan birine değil, birkaçına birden girer gibi görünebilir. Bu gruplar arasındaki aşamalılık, sonraki grupların daha öncekiler üzerine kurulma durumu dikkate alınınca böyle bir karışıklık ortadan kalkar. Bu gruplardan birkaçına birden gibi görünen hedefler, bunların en yüksek düzeyde olanı içinde yer alır” (Özçelik, 2011:98-100).

“Yukarıda sözü edilen sınıflama, bilişsel alandaki hedefler için tüketici bir sınıflamadır. Bilişsel nitelikteki tüm hedefler, buradaki gruplardan birine girer. Bu sınıflama, aynı zamanda aşamalı bir sınıflamadır. Bu sınıflamada herhangi bir gruba giren beceriler, daha önceki gruplarda bulunan beceriler üzerine kurulur, yani daha önceki gruplarda yer alan beceriler bunların öğrenilmesi için ön koşulları oluşturur. Öte yandan, bu beceriler de, daha sonraki gruplarda yer alan becerilere hazırlarlar, yani onların ön koşullarını oluştururlar. Bir iletişim ögesini bilme gücü kazanılmadan, bu öğeyle ilgili kavrama düzeyindeki yeterlilikler kazanılamaz. Kavrama düzeyinde yeterlilikler kazanılmamışsa, uygulama gücü kazanılamaz. Değerlendirme düzeyine kadar bu böyle devam eder. Yukarıda sayılan gruplardan birinde yer alan bir beceri, hem sırada kendinden önce gelen beceri üzerine kurulur, hem de sırada kendinden sonra gelen beceriye hazırlar” (Özçelik, 2011:98-100).

“Esas itibariyle bilişsel nitelikteki davranışsal özelliklerin ölçülmesinde kullanılmak üzere hazırlanmış olan çok ve çeşitli ölçme araçları bulunmasına karşın bunlar arasında, teknik özellikleri de saptanarak yaygın bir biçimde kullanıma sunulmuş olanlar ülkemizde pek yoktur. Buna yaklaşan ölçme araçları arasında, Üniversite giriş sınavlarında kullanılan testler, bazı orta dereceli okullara öğrenci seçmede kullanılan testler, modern fen programı uygulayan liseler ve lise dengi okullarda kullanılmak üzere

hazırlanmış olan bazı testler, burs ve benzeri olanaklardan yararlanacak olanları seçmek için kullanılan bazı testler sayılabilir. Bu örneklerde adı geçen testlerin birçoğu da, geçerlik ve güvenilirlikleri iyi birer araştırma ile saptanmış olan testler değildir. Ayrıca, bu testlerin çoğu seçme amacı ile kullanılmak üzere geliştirilmiştir. Bu yüzden onlar, daha çok öğrenmede erişilen son düzeyi belirleme amacını güden testlere benzer. Öğrenme eksiklikleri ile bu eksikliklere yol açan güçlüklerin belirlenmesi için kullanılabilecek test örnekleri ise ülkemizde hiç yoktur”(Özçelik, 2011:98-100).

Öğrencilerin hedefler doğrultusunda kazandıkları bilişsel özelliklerin ölçülmesi amacıyla hazırlanan ölçme araçlarıdır. Bu testler genellikle programın ortasında ve sonunda olmak üzere iki kez verilir.

“Düzyer belirleme testleri öğretim programlarının hedeflerine uygun olarak hazırlanır. Çoğunlukla öğrencilerin bir derste başarılı ya da başarısız sayılmalarına bu testlerden aldıkları puanlara bakılarak karar verilir. Düzyer belirleme testleri hazırlanırken, derste kazandırılmak istenilen tüm davranışlara yer verilmesi soru sayısını çok artıracığı için pek mümkün olmamaktadır. Bu nedenle hedeflerden belli bir örneklem seçilir. Örneklem seçilirken, testin kapsam geçerliliğinin sağlanması ve özellikle kritik davranışların yoklanması önem taşır”(Özçelik, 1981, akt. Erden, 1998:62).

“Öğrencilerin programın dışında hedefler doğrultusunda hali hazırda sahip oldukları ön bilgilerin ölçülmesinde de bu testlerden yararlanılır. Düzyer testleri bu amaçla kullanıldığı zaman programın başında uygulanmalıdır” (Erden, 1998:62-63).

1.6.1. Bilişsel Giriş Davranışların Ölçülmesi

Bir programın hedefleri değerlendirilirken, hedeflerin öğrenci özelliklerine uygunluğunun kontrol edilmesi gerektiği belirtilmişti. Hedeflerin öğrenci özelliğine uygunluğu büyük ölçüde hedeflenen davranışların öğrencilerin ön bilgilerine, diğer bir deyişle bilişsel giriş davranışlarına uygun olmasıyla sağlanır. Bu amaçla programın başında öğrencilerin bilişsel giriş davranışlarını ölçen bir test denemesi gerekir.

Bu testlerde uygulanacak programın hedeflerini ön koşulu olabilecek bilgi ve beceri yoklayan sorulara yer verilmelidir. Bu testlerin hazırlanmasında değerlendirilen programın hedeflerini ve kapsamının çok iyi analiz edilmesi her yeni hedefle ilgili ön

koşul davranışlarının tek tek ortaya konulması gerekir. Bu işlem yapıldıktan sonra önkoşul davranışlarla ilgili sorular hazırlanmalıdır (Erden, 1998:63).

1.7. PROBLEM CÜMLESİ

Bu araştırmanın problem cümlesi “İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf Öğretim Programı Bilişsel Alan Kazanımlarına Ne Ölçüde Ulaştırmaktadır?” olarak belirlenmiştir.

1.7.1. Alt Problemler

1.7.1.1. İlköğretim müzik dersi 6. sınıf öğretim programının bilişsel alan hedeflerini kapsayan “Müzik Teorisi” ile ilgili kazanımlara ulaşma düzeyi ne ölçüdedir?

1.7.1.1.1. Ritmik kalıba ilişkin kazanımlara ulaşma düzeyi ne ölçüdedir?

1.7.1.1.2. Porte kavramına ilişkin kazanımlara ulaşma düzeyi ne ölçüdedir?

1.7.1.1.3. Onaltılık nota değeri kavramına ilişkin kazanımlara ulaşma düzeyi ne ölçüdedir?

1.7.1.1.4. Sekizlik nota değeri kavramına ilişkin kazanımlara ulaşma düzeyi ne ölçüdedir?

1.7.1.1.5. Ritmik vuruş sayısına ilişkin kazanımlara ulaşma düzeyi ne ölçüdedir?

1.7.1.1.6. Sus (es) değeri kavramına ilişkin kazanımlara ulaşma düzeyi ne ölçüdedir?

1.7.1.1.7. Dolap işareti kavramına ilişkin kazanımlara ulaşma düzeyi ne ölçüdedir?

1.7.1.1.8. Porte üzerinde nota yerlerine ilişkin kazanımlara ulaşma düzeyi ne ölçüdedir?

1.7.1.2. İlköğretim müzik dersi 6. sınıf öğretim programının bilişsel alan hedeflerini kapsayan “Genel Müzik Bilgisi” ile ilgili kazanımlara ulaşma düzeyi ne ölçüdedir?

1.7.1.2.1. Müzik aletleri bilgisine ilişkin kazanımlara ulaşma düzeyi ne ölçüdedir?

1.7.1.2.2. Müzik aletleri bilgisine ilişkin kazanımlara ulaşma düzeyi ne ölçüdedir?

1.7.1.2.3. Müzik türleri bilgisine ilişkin kazanımlara ulaşma düzeyi ne ölçüdedir?

1.7.1.2.4. Sesin oluşumuna ilişkin kazanımlara ulaşma düzeyi ne ölçüdedir?

1.7.1.2.5. Atatürk’ün sevdiği şarkılara ilişkin kazanımlara ulaşma düzeyi ne ölçüdedir?

1.7.1.2.6. Müzik hakkında söylenen kalıplaşmış sözlere ilişkin kazanımlara ulaşma düzeyi ne ölçüdedir?

1.7.1.2.7. Marş türünde müzik eserlerini tanımaya ilişkin kazanımlara ulaşma düzeyi ne ölçüdedir?

1.7.1.3. İlköğretim müzik dersi 6. sınıf öğretim programının genel toplamda bilişsel alan hedefleri ile ilgili kazanımlara ulaşma düzeyi ne ölçüdedir?

1.7. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışma; İlköğretim 6. Sınıf müzik eğitim programının bilişsel alan kazanımlarına ulaşma düzeyinin değerlendirilmesine yöneliktir. Bu kapsamda program taslağında yer alan kazanımların ne düzeyde olduğu, kazanımlara ulaşmada olumsuz rol oynayan etkenler, varsa bunların neler olabileceği ve bu alanda mevcut programdan veya programın uygulanma koşullarından kaynaklanan sorunların tespiti ve bu sorunlara olası çözüm önerileri getirmek amaçlanmıştır.

1.8. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu araştırma, İlköğretim 6. Sınıf müzik programındaki kazanımların, öğrencinin ilgi, ihtiyaç ve öğrenme yaşantıları çerçevesinde hangi düzeyde kazandırıldığının belirlenip, eksikliklerin neler olduğunun ortaya konulması ve bu eksikliklerin veya eksik öğrenmelerin giderilmesine yönelik çözüm önerilerinin oluşturulması bakımından önemlidir. Ayrıca 4+4+4 Eğitim sistemi içinde Orta Okul yapılanmasındaki müzik derslerinin genel ve özel hedeflerine ulaşmasında etkili olan unsurların daha sağlıklı tespiti açısından da çalışma önemli görülmüştür.

1.9. VARSAYIMLAR

1. Araştırmadan elde edilen verilerin gerçeği yansıttığı varsayılmıştır.
2. Araştırma modelinin problem için en uygun model olduğu varsayılmıştır.

1.10. SINIRLILIKLAR

1. Araştırma, 2011-2012 Öğretim yılında Erzurum'un çeşitli merkez ilçelerinden seçilmiş 4 ilköğretimde yapılan çalışmalar ile,
2. Araştırma, İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf Öğretim Programındaki Bilişsel Alan Kazanımlarının gerçekleştirme düzeylerinin tespiti ile sınırlıdır.

1.11. TANIMLAR

Müzik Eğitimi: Bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel değişiklikler oluşturma ya da bireyin müziksel davranışlarını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme veya geliştirme süreci diye tanımlanır (Uçan, 2005:59).

Eğitim Programı: Eğitim programı, öğrenene, okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğidir (Demire,2008:7).

Bilişsel Alan: Bilişsel alan, zihinsel öğrenmelerin çoğunlukta olduğu ve zihinsel yetilerin geliştirildiği alandır (Demirel, 2008:116).

Değerlendirme: Ölçme sonucunu bir ölçüt ile karşılaştırma ve bu yolla, ölçme sonucuyla belirlenmiş olan özellik hakkında bir karara varma işlemidir (Özçelik, 2011:221).

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi ve modeli, evreni ve örneklemini, verilerin toplanması, toplanan verilerin analizi ve çözümlenmesinde kullanılan yöntem ve teknikler yer almakta ve açıklanmaktadır.

2.1. ARAŞTIRMA MODELİ

“Araştırma modeli, araştırmanın amacına uygun şekilde ve en ekonomik yolla, verilerin toplanması ve analiz edilip çözümlenebilmesi için gerekli olan tüm koşulların düzenlenmesidir” (Selltiz, Jahoda, Deutsch ve Cook, 1959:50).

“Bu koşulların düzenlenmesinde iki temel yaklaşım vardır. Bunlar betimleme ve denemedir. Araştırmacı, amacına ve içinde bulunduğu koşullara göre, bu temel yaklaşımlardan yararlanmak zorundadır” (Karasar, 2007:76).

Araştırmada bu bilgiler doğrultusunda betimsel model kullanılmıştır.

“Betimleme, olayları, obje ve problemleri anlama ve anlatmada ilk aşamayı oluşturur. Bilimsel etkinlikler olayların betimlenmesiyle başlar. Bu sayede onları iyi anlayabilme, gruplayabilme olanağı sağlanır ve aralarındaki ilişkiler saptanmış olur. Betimleme araştırmaları, mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedef alır” (Kaptan, 1998:59).

Araştırmada genel tarama modelinden yararlanılmış ve araştırma için belirlenen konunun temellendirilmesi ve yönlendirilmesi için literatür taraması yapılarak konuyla ilgili bilgiler toplanmıştır. İhtiyaç duyulan veriler kütüphane-arşiv ve internet taraması yoluyla elde edilmiştir.

“Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Bu tür bir yaklaşımda, ilgilenilen olay, madde, birey, grup, kurum, konu v.b. birim ve duruma ait değişkenler, ayrı ayrı betimlenmeye (tanıtılmaya) çalışılır. Bu betimleme, geçmiş ya da şimdiki zamanla sınırlı olabileceği gibi, zamanın bir fonksiyonu olarak gelişimsel de olabilir” (Karasar, 2007:79).

Betimsel araştırmalar aynı zamanda survey araştırmalar olarak da bilinmektedir. Survey araştırmalarında genellikle anket ve mülakat tekniklerinin büyük bir yeri vardır. Bu nedenle araştırmada İlköğretim 6. Sınıf Müzik Dersi Öğretim Programı’nın Bilişsel Alan Kazanımlarına ulaşıp ulaşmadığını belirlemek amacıyla bir anket oluşturulmuş ve bu anket belirlenen 4 okula uygulanmıştır.

2.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

“Evren, araştırma sonuçlarının genellenmek istendiğı elemanlar bütünüdür. Araştırmalarda iki tür evren bulunmaktadır. Bunlardan ilki “Genel Evren”, ikincisi ise “Çalışma Evreni” dir. Genel evren soyut bir kavramdır. Bu kavramın tanımlanması kolaydır. Ancak, ulaşılması güç ya da çoğu zaman imkansız bir bütündür. Çalışma evreni ise, ulaşılabilen evrendir. Bu yüzden de somuttur. Araştırmacı bu bütünü gözleyerek ya da buradan seçilen örnek bir grup üzerinde gözlem yaparak görüş bildirebilir” (Karasar, 2007:109).

Bu araştırmanın evrenini; 2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında Erzurum merkez ve merkez ilçelerdeki 6. sınıf müzik dersi öğrencileri oluşturmaktadır.

“Örneklem ise, belli bir evrenden, belli kurallara göre seçilmiş ve seçildiğı evreni temsil yeterliğ kabul edilen küçük kümedir. “Üzerinde araştırma yapılan gözlenebilir ve ortak özelliklere sahip birimler topluluğundan, rastsal ve az sayıda seçilen birimlerin incelenmesi ve elde edilen sonuçlardan yararlanarak bu topluluğa ilişkin tahminde bulunulması işlemine ise örnekleme denir” (Ergün Bülül, 2001).

Bu bilgiler dahilinde araştırmanın örnekleme ise; Erzurum merkez ve merkez ilçelerden seçilen 4 ilköğretim okulundaki 227 kişiden oluşan 6. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır.

Tablo 2.1. Örneklem Tablosu

Okul Adı		Öğrenci Sayısı
1.	Okul	53
2.	Okul	51
3.	Okul	62
4.	Okul	61
Toplam	4	227

2.3. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmada problemi belirlemek ve problemle dolaylı ya da dolaysız şekilde ilişkili kaynaklara ulaşp, problemin çözümüne nitel olarak katkı sağlayacak bilgileri toplamak için literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması ile konuyla ilgili yerli ve yabancı kaynaklara ulaşılmaya çalışılmıştır. Kaynaklar kitap, dergi, makale, tez v.b. den oluşmaktadır. Ayrıca internet tabanlı kaynaklar da kullanılmıştır. Yurt dışı kaynakların bir kısmına ise online veri tabanları ile ulaşılmıştır.

Betimsel boyutta müzik terimleri, genel müzik bilgisi öğretimi ve sorunları ile ilgili görüşleri belirlemek ve bu yolla yaşanan sorunları tespit etmek amacıyla 4 şıklı anket oluşturulmuştur. Anket soruları hazırlanırken, kapsam geçerliliğinin sağlanabilmesi için soruların tüm konuyu yansıtip yansıtmadığına yönelik uzman görüşleri alınmış ve 25 soruluk bir soru havuzu oluşturulmuştur. Bu 25 sorudan oluşturulan anket, anketin güvenilirliğini test etmek amacıyla konuları daha önce gördükleri için55 ilköğretim 7. sınıf öğrencisine pilot uygulama yapılmıştır. Anket sonuçları bu aşamadan sonra, güvenilirlik testine tabi tutulmuş ve güvenilirliği düşüren 11 soru çıkarılarak 14 sorudan oluşan anket son halini almıştır.

2.4. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmanın genel amacı ve alt amaçları çerçevesinde yapılan betimsel çalışmalara ilişkin veriler ilk önce bilgisayar ortamında Microsoft Office Excel 2007 yazılımına aktarılmıştır. Buradaki veriler sistematik bir şekil içinde düzenlendikten sonra istatistiksel çözümlemelerin yapılabilmesi için SPSS 17.0 (The Statistical PacketforTheSocialSciences) paket programına aktarılarak analiz edilmiştir.

“İstatistiksel testlerde hipotez test etme, örneklemden elde edilen sonuçlardan geniş gruplara genelleme yapmayı amaçlamaktadır. Hipotez test etmede bir “Anlamlılık Düzeyi” ölçütü seçilmektedir. Genellikle de (0,05) değerini seçmek bir adet halini almıştır” (Kaptan, 1998).

“Bu daha açıkça şu şekilde açıklanabilir; yapılan yüz ölçümden sadece beşinin (%5) hata vereceği ve bunun doksan beşinin (%95) hatasız bir ölçümü belirttiği sonucu çıkarılacaktır. Bunlardan (%95) değerine güven aralığı, (0,05) ya da (%5) değerine de anlamlılık düzeyi denilmektedir. Bu, hipotez testlerinde elde edilen (p) değerinin (0,05)’ten büyük olması durumunda araştırmacının hipotezinin yanlış olduğu ve

karşılaştırılan iki nesne arasında fark olmadığı; (p) değerinin (0,05)'ten küçük olması durumunda ise araştırmacının hipotezinin doğru olduğu ve karşılaştırılan iki nesne arasında anlamlı bir fark olduğu anlamına gelmektedir" (Çelenk, 2010:63).

"Kontrolsüz ön ve son test modelde araştırma grubu ya da grupları alınmakta, deneye başlamadan önce deneklere test verilerek başarı durumu saptanmaktadır. Deney bittikten sonra grup ya da gruplar tekrar teste tabi tutulmakta ve deneyin etkisi bu iki test arasındaki farka göre değerlendirilmektedir" (Kaptan, 1998:81)

G T₁ D T₂

Eşleştirilmiş örneklem grupları için t testi kullanılarak, grubun ön test ve son test ortalamaları karşılaştırılmış ve ön test son test arasında fark olup olmadığına bakılmıştır

Uygulama sonucunda elde edilen verilerde madde analizleri yapılmıştır. Madde analizleri sürecinde, testteki maddelerin güçlük dereceleri (p) belirlenmiştir.

"Bir test maddesinin güçlüğü (p), testin uygulandığı grupta o maddeye doğru cevap veren öğrencilerin yüzdesi, yani maddeye doğru cevap verenlerin sayısının (Nd) gruptaki toplam öğrenci sayısına (Nt) oranıdır" (Tekin, 1994:246).

Madde güçlüğü için yapılan analizler sonucunda, güçlük değerleri 0.25 ile 0.70 arasında olan sorular teste dahil edilmiştir. 0.16 puanla çok zor olan bir soru da ünite kazanımları ile direkt ilişkili olduğundan teste dahil edilmiştir.

Soruların ayırt edicilik derecelerinin hesaplanmasında amaç testin iyi öğrenci ile zayıf öğrenciyi birbirinden ne derece ayırt edebileceğinin ölçülmesidir. Maddelerin ayırt edicilik gücünün (d) belirlenmesinde puanlar yüksekten düşüğe doğru sıralanmış, alt ve üst gruplardan orantılarına uygun biçimde puanlar alınarak gerçekleştirilmiştir. Ayırt ediciliği 0,21 ile 0,71 arasındaki sorular teste dahil edilmiştir. Ayırt ediciliği 0.14 olan bir madde de kazanımlar ile direkt ilişkili olduğundan teste dahil edilmiştir.

Bu analizler sonucunda bilişsel alan ile ilgili kazanımları ölçmeye yönelik, içerikle paralel ve içeriği temsil ve gücü olan toplam 14 soru teste dâhil edilmiştir. Hazırlanan test eğitim yılı başında sonunda olmak üzere iki kez uygulanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde, araştırma için toplanan veriler, yöntem bölümünde belirtilen tekniklerle çözümlenmiş ve elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin yorumlar sunulmuştur. Bulgular sunulurken, alt problem sırası izlenmiş ve bulgular ilgili alt probleme yönelik bulgular şeklinde sınıflandırılmıştır. Bulguların sunumunda, istatistiksel değerler tablolar halinde verilmiş ve tablo altlarında önce istatistiksel olarak açıklama yapılmış, sonra ise mesleki (alansal) açıdan yorumlanmıştır.

3.1. İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf Öğretim Programının Bilişsel Alan Hedeflerini Kapsayan “Müzik Teorisi” ile İlgili Kazanımlara Ulaşma Düzeyine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

3.1.1. Ritmik Kalıba İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum

Tablo 3.1. Ritmik Kalıba İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

	Değişkenler (Ölçütler)	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p<0,05
Ön Test	Ritmik Kalıba İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme	227	2.3040	1.87912	226	-0.777	0.438
Son Test		227	2.4273	1.92049			

Tablo 3.1.’de ön test son test ortalamaları incelendiğinde, 227 öğrenciden oluşan grubun ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X} = 2,3040$, son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X} = 2,4273$ olduğu; yapılan t testi sonuçlarına göre, ön test ve son test sonuçlarının fark puanları ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$t_{(226)} = -0.777$, $p = 0.438 > 0.05$]. Yani H_0 (fark yoktur) hipotezi kabul edilir, H_1 (fark vardır) hipotezi reddedilir.

227 kişilik çalışma örneğine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin öntest uygulamasında aritmetik ortalama 2,3040, sontest uygulamasındaki aritmetik

ortalama ise 2,4273' tür. Bu fark sontest lehine oluşmuştur. Bu bulgu, eğitim-öğretim sürecinin çok olmasa da etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ancak bu etkinliğin düzeyinin yeterli olup olmadığı ayrıca yorumlanmalıdır.

Çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda sontest lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen sontest aritmetik ortalamasının 2,4273 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 2,4273 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. "Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90'a hatta %95'e çıkaran bir öğrenme sürecidir" (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 2,4273 puanlık aritmetik ortalama bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediğini göstermektedir.

3.1.2. Porte Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum

Tablo 3.2. Porte Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

	Değişkenler (Ölçütler)	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p<0,05
Ön Test	Porte Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme	227	2.6079	1.96215	226	-1.142	0.255
Son Test		227	2.8150	1.99582			

Tablo 3.2.'de ön test son test ortalamaları incelendiğinde, 227 öğrenciden oluşan grubun ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X} = 2,6079$, son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X} = 2,8150$ olduğu; yapılan t testi sonuçlarına göre, ön test ve son test sonuçlarının fark puanları ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$t_{(226)} = -1.142$, $p=0.255>0.05$]. Yani H_0 (fark yoktur) hipotezi kabul edilir, H_1 (fark vardır) hipotezi reddedilir.

227 kişilik çalışma örneklemine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin öntest uygulamasında aritmetik ortalama 2,6079, sontest uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 2,8150' dir. Bu fark sontest lehine oluşmuştur. Bu bulgu, eğitim-öğretim sürecinin çok olmasa da etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ancak bu etkinliğin düzeyinin yeterli olup olmadığı ayrıca yorumlanmalıdır.

Çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda sontest lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen sontest aritmetik ortalamasının 2,8150 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 2,8150 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. "Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90'a hatta %95'e çıkaran bir öğrenme sürecidir" (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 2,8150puanlık aritmetik ortalama bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediğini göstermektedir.

3.1.3. Onaltılık Nota Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum

Tablo 3.3. Onaltılık Nota Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara UlaşabilmeÖn Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

	Değişkenler (Ölçütler)	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p<0,05
Ön Test	Onaltılık Nota Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme	227	2.7797	1.99223	226	-3.020	0.003*
Son Test		227	3.2203	1.99223			

Tablo 3.3.'de ön test son test ortalamaları incelendiğinde, 227 öğrenciden oluşan grubun ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X} = 2,7797$,son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X} = 3,2203$ olduğu; yapılan t testi sonuçlarına göre, ön test ve son test sonuçlarının fark puanları ortalamaları arasında

anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$t_{(226)} = -3.020$, $p=0.003<0.05$]. Yani H_0 (fark yoktur) hipotezireddedilir, H_1 (fark vardır) hipotezi kabul edilir.

227 kişilik çalışma örneklemine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin öntest uygulamasında aritmetik ortalama 2,7797, sontest uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 3,2203' tür. Bu fark sontest lehine oluşmuştur. Bu bulgu, eğitim-öğretim sürecinin çok olmasa da etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ancak bu etkinliğin düzeyinin yeterli olup olmadığı ayrıca yorumlanmalıdır.

Çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda sontest lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen sontest aritmetik ortalamasının 3,2203 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 3,2203 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. "Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90'a hatta %95'e çıkaran bir öğrenme sürecidir" (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 3,2203 puanlık aritmetik ortalama bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediğini göstermektedir.

3.1.4. Sekizlik Nota Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum

Tablo 3.4. Sekizlik Nota Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

	Değişkenler (Ölçütler)	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p<0,05
Ön Test	Sekizlik Nota Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme	227	4.1366	1.64930	226	0.227	0.782
Son Test		227	4.1013	1.67315			

Tablo 3.4.'de ön test son test ortalamaları incelendiğinde, 227 öğrenciden oluşan grubun ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X} = 4,1366$, son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X} = 4,1013$ olduğu; yapılan t testi

sonuçlarına göre, ön test ve son test sonuçlarının fark puanları ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$t_{(226)} = 0.227$, $p = 0.782 > 0.05$]. Yani H_0 (fark yoktur) hipotezi kabul edilir, H_1 (fark vardır) hipotezi reddedilir.

227 kişilik çalışma örneğine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin öntest uygulamasında aritmetik ortalama 4,1366, sontest uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 4,1013' tür. Bu fark ön test lehine oluşmuştur. Bu bulgu, eğitim-öğretim sürecinin herhangi bir değişikliğe yol açmadığı şeklinde yorumlanabilir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen ve ön teste göre azalmış olan 4,1013 puanlık aritmetik ortalama bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediğini göstermektedir.

3.1.5. Ritmik Vuruş Sayısına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum

Tablo 3.5. Ritmik Vuruş Sayısına İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

	Değişkenler (Ölçütler)	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p<0,05
Ön Test	Ritmik Vuruş Sayısına İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme	227	3.4846	1.94470	226	0.000	1.000
Son Test		227	3.4846	1.94470			

Tablo 3.5.'de ön test son test ortalamaları incelendiğinde, 227 öğrenciden oluşan grubun ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X} = 3,4846$, son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X} = 3,4846$ olduğu; yapılan t testi sonuçlarına göre, ön test ve son test sonuçlarının fark puanları ortalamaları arasında herhangi bir fark olmadığı görülmektedir [$t_{(226)} = 0.000$, $p = 1.000 > 0.05$]. Yani H_0 (fark yoktur) hipotezi kabul edilir, H_1 (fark vardır) hipotezi reddedilir.

227 kişilik çalışma örneğine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin öntest uygulamasında aritmetik ortalama 3,4846, sontest uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 3,4846'dır. Bu bulgu, eğitim-öğretim sürecinin herhangi bir değişikliğe yol

açmadığı şeklinde yorumlanabilir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen ve ön test ile aynı ortalamaya sahip olan 3,4846 puanlık son test aritmetik ortalaması bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediğini göstermektedir.

Çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen sontest aritmetik ortalamasının 3,4846 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 3,4846 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. “Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90’a hatta %95’e çıkaran bir öğrenme sürecidir” (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 3,4846 puanlık aritmetik ortalama bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediğini göstermektedir.

3.1.6.Sus (Es) Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum

Tablo 3.6. Sus (Es) Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

	Değişkenler (Ölçütler)	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p<0,05
Ön Test	Sus (Es) Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme	227	2.5507	1.95318	226	-1.154	0.250
Son Test		227	2.7445	1.98800			

Tablo 3.6.'da ön test son test ortalamaları incelendiğinde, 227 öğrenciden oluşan grubun ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X} = 2,5507$,son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X} = 2,7445$ olduğu; yapılan t testi sonuçlarına göre, ön test ve son test sonuçlarının fark puanları ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$t_{(226)} = -1.154, p=0.250 > 0.05$]. Yani H_0 (fark yoktur) hipotezikabul edilir, H_1 (fark vardır) hipotezi reddedilir.

227 kişilik çalışma örneklemine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin öntest uygulamasında aritmetik ortalama 2,5507, sontest uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 2,7445' tir. Bu fark sontest lehine oluşmuştur. Bu bulgu, eğitim-öğretim sürecinin çok olmasa da etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ancak bu etkinliğin düzeyinin yeterli olup olmadığı ayrıca yorumlanmalıdır. Çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda sontest lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen sontest aritmetik ortalamasının 2,7445 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 2,7445 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. "Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90'a hatta %95'e çıkaran bir öğrenme sürecidir" (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 2,7445 puanlık aritmetik ortalama bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediğini göstermektedir.

3.1.7. Dolap İşareti Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum

Tablo 3.7. Dolap İşareti Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

	Değişkenler (Ölçütler)	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p<0,05
Ön Test	Dolap İşareti Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme	227	2.5991	1.96937	226	-2.687	0.008*
Son Test		227	3.0617	2.00347			

Tablo 3.7.'de ön test son test ortalamaları incelendiğinde, 227 öğrenciden oluşan grubun ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X} = 2,5991$, son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X} = 3,0617$ olduğu; yapılan t testi sonuçlarına göre, ön test ve son test sonuçlarının fark puanları ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$t_{(226)} = -2.687$, $p=0.008<0.05$]. Yani H_0 (fark yoktur) hipotez reddedilir, H_1 (fark vardır) hipotezi kabul edilir.

227 kişilik çalışma örneklemine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin öntest uygulamasında aritmetik ortalama 2,5991, sontest uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 3,0617'dir. Bu fark sontest lehine oluşmuştur. Bu bulgu, eğitim-öğretim sürecinin çok olmasa da etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ancak bu etkinliğin düzeyinin yeterli olup olmadığı ayrıca yorumlanmalıdır. Çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda sontest lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen sontest aritmetik ortalamasının 3,0617 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 3,0617 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. "Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90'a hatta %95'e çıkaran bir öğrenme sürecidir" (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 3,0617 puanlık aritmetik ortalama bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediğini göstermektedir.

3.1.8. Porte Üzerinde Nota Yerlerine İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum

Tablo 3.8. Porte Üzerinde Nota Yerlerine İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

	Değişkenler (Ölçütler)	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p<0,05
Ön Test	Dolap İşareti Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme	227	3.0969	2.00207	226	-1.379	0.169
Son Test		227	3.3084	1.98045			

Tablo 3.8.'de ön test son test ortalamaları incelendiğinde, 227 öğrenciden oluşan grubun ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X} = 3,0969$, son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X} = 3,3084$ olduğu; yapılan t testi sonuçlarına göre, ön test ve son test sonuçlarının fark puanları ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$t_{(226)} = -1.379$, $p = 0.169 > 0.05$]. Yani H_0 (fark yoktur) hipotezi kabul edilir, H_1 (fark vardır) hipotezi reddedilir.

227 kişilik çalışma örneklemine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin öntest uygulamasında aritmetik ortalama 3,0969, sontest uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 3,3084' tür. Bu fark sontest lehine oluşmuştur. Bu bulgu, eğitim-öğretim sürecinin çok olmasa da etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ancak bu etkinliğin düzeyinin yeterli olup olmadığı ayrıca yorumlanmalıdır. Çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda sontest lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen sontest aritmetik ortalamasının 3,3084 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 3,3084 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. "Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90'a hatta %95'e çıkaran bir öğrenme sürecidir" (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 3,3084 puanlık aritmetik ortalama bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediğini göstermektedir.

3.2.İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf Öğretim Programının Bilişsel Alan Hedeflerini Kapsayan "Genel Müzik Bilgisi" İle İlgili Kazanımlara Ulaşma Düzeyine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

3.2.1. Müzik Aletleri Bilgisine İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum

Tablo 3.9. Müzik Aletleri Bilgisine İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

	Değişkenler (Ölçütler)	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p<0,05
Ön Test	Müzik Aletleri Bilgisine İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme	227	1.9339	1.69592	226	-0.477	0.634
Son Test		227	2.0044	1.73842			

Tablo 3.9.'da ön test son test ortalamaları incelendiğinde, 227 öğrenciden oluşan grubun ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X} = 1,9339$,son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X} = 2,0044$ olduğu; yapılan t testi

sonuçlarına göre, ön test ve son test sonuçlarının fark puanları ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$t_{(226)} = -0.477$, $p = 0.634 > 0.05$]. Yani H_0 (fark yoktur) hipotezi kabul edilir, H_1 (fark vardır) hipotezi reddedilir.

227 kişilik çalışma örnekleme uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin öntest uygulamasında aritmetik ortalama 1,9339, sontest uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 2,0044' tür. Bu fark sontest lehine oluşmuştur. Bu bulgu, eğitim-öğretim sürecinin çok olmasa da etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ancak bu etkinliğin düzeyinin yeterli olup olmadığı ayrıca yorumlanmalıdır. Çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda son test lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen son test aritmetik ortalamasının 2,0044 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 2,0044 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. "Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90'a hatta %95'e çıkaran bir öğrenme sürecidir" (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 2,0044 puanlık aritmetik ortalama bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediğini göstermektedir.

3.2.2. Müzik Türleri Bilgisine İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum

Tablo 3.10. Müzik Türleri Bilgisine İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

	Değişkenler (Ölçütler)	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p<0,05
Ön Test	Müzik Türleri Bilgisine İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme	227	1.9163	1.68466	226	-0.768	0.443
Son Test		227	2.0396	1.75822			

Tablo 3.10.'da ön test son test ortalamaları incelendiğinde, 227 öğrenciden oluşan grubun ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X} = 1,9163$, son test

sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X} = 2,0396$ olduğu; yapılan t testi sonuçlarına göre, ön test ve son test sonuçlarının fark puanları ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$t_{(226)} = -0.768$, $p = 0.443 > 0.05$]. Yani H_0 (fark yoktur) hipotezi kabul edilir, H_1 (fark vardır) hipotezi reddedilir.

227 kişilik çalışma örneğine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin ön test uygulamasında aritmetik ortalama 1,9163, son test uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 2,0396'dır. Bu fark son test lehine oluşmuştur. Bu bulgu, eğitim-öğretim sürecinin çok olmasa da etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ancak bu etkinliğin düzeyinin yeterli olup olmadığı ayrıca yorumlanmalıdır. Çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda son test lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5'lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen son test aritmetik ortalamasının 2,0396 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 2,0396 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. "Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90'a hatta %95'e çıkaran bir öğrenme sürecidir" (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 2,0396 puanlık aritmetik ortalama bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediğini göstermektedir.

3.2.3. Sesin Oluşumuna İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum

Tablo 3.11. Sesin Oluşumuna İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

	Değişkenler (Ölçütler)	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p<0,05
Ön Test	Sesin Oluşumuna İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme	227	2.5859	1.96099	226	-1.044	0.297
Son Test		227	2.7797	1.99223			

Tablo 3.11.'de ön test son test ortalamaları incelendiğinde, 227 öğrenciden oluşan grubun ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X} = 2,5859$, son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X} = 2,7797$ olduğu; yapılan t testi sonuçlarına göre, ön test ve son test sonuçlarının fark puanları ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$t_{(226)} = -1.044$, $p=0.297 > 0.05$]. Yani H_0 (fark yoktur) hipotezi kabul edilir, H_1 (fark vardır) hipotezi reddedilir.

227 kişilik çalışma örneğine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin ön test uygulamasında aritmetik ortalama 2,5859, son test uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 2,7797' dir. Bu fark son test lehine oluşmuştur. Bu bulgu, eğitim-öğretim sürecinin çok olmasa da etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ancak bu etkinliğin düzeyinin yeterli olup olmadığı ayrıca yorumlanmalıdır. Çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda son test lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen son test aritmetik ortalamasının 2,7797 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 2,7797 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. "Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90'a hatta %95'e çıkaran bir öğrenme sürecidir" (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 2,7797 puanlık aritmetik ortalama bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediğini göstermektedir.

3.2.4. Atatürk'ün Sevdiği Şarkılara İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum

Tablo 3.12. Atatürk'ün Sevdiği Şarkılara İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

	Değişkenler (Ölçütler)	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p<0,05
Ön Test	Atatürk'ün Sevdiği Şarkılara İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme	227	1.9339	1.69592	226	-3.193	0.002*
Son Test		227	2.4273	1.92049			

Tablo 3.12.'de ön test son test ortalamaları incelendiğinde, 227 öğrenciden oluşan grubun ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X} = 1,9339$, son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X} = 2,4273$ olduğu; yapılan t testi sonuçlarına göre, ön test ve son test sonuçlarının fark puanları ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$t_{(226)} = -3.193$, $p=0.002<0.05$]. Yani H_0 (fark yoktur) hipotez reddedilir, H_1 (fark vardır) hipotezi kabul edilir.

227 kişilik çalışma örneğine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin ön test uygulamasında aritmetik ortalama 1,9339, son test uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 2,4273' dür. Bu fark son test lehine oluşmuştur. Bu bulgu, eğitim-öğretim sürecinin çok olmasa da etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ancak bu etkinliğin düzeyinin yeterli olup olmadığı ayrıca yorumlanmalıdır. Çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda son test lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen son test aritmetik ortalamasının 2,4273 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 2,4273 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. "Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90'a hatta %95'e çıkaran bir öğrenme sürecidir" (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 2,4273 puanlık aritmetik ortalama bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediğini göstermektedir.

3.2.5. Müzik Hakkında Söylenen Kalıplaşmış Sözlere İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum

Tablo 3.13. Müzik Hakkında Söylenen Kalıplaşmış Sözlere İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

	Değişkenler (Ölçütler)	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p<0,05
Ön Test	Müzik Hakkında Söylenen Kalıplaşmış Sözlere Kime Ait Olduğu	227	4.4846	1.35133	226	4.219	0.000*
Son Test	Hakkında Bilgiye İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme	227	3.9427	1.76777			

Tablo 3.13.'de ön test son test ortalamaları incelendiğinde, 227 öğrenciden oluşan grubun ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X} = 4,4846$, son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X} = 3,9427$ olduğu; yapılan t testi sonuçlarına göre, ön test ve son test sonuçlarının fark puanları ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$t_{(226)} = 4.219$, $p=0.000<0.05$]. Yani H_0 (fark yoktur) hipotez reddedilir, H_1 (fark vardır) hipotezi kabul edilir.

227 kişilik çalışma örneğine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin ön test uygulamasında aritmetik ortalama 4,4846, son test uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 3,9427' dir. Bu fark ön test lehine oluşmuştur. Bu bulgu, eğitim-öğretim sürecinin herhangi bir değişikliğe yol açmadığı; aksine ortalama düşüş olduğu şeklinde yorumlanabilir. Çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen son test aritmetik ortalamasının düşüş göstererek 3,9427 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 3,9427 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. “Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90'a hatta %95'e çıkaran bir öğrenme sürecidir” (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 3,9427 puanlık aritmetik ortalama bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediğini göstermektedir.

3.2.6. Marş Türünde Müzik Eserlerini Tanımaya İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Bulgular ve Yorum

Tablo 3.14. Marş Türünde Müzik Eserlerini Tanımaya İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

	Değişkenler (Ölçütler)	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p<0,05
Ön Test	Marş Türünde Müzik Eserlerini Tanımaya İlişkin Kazanımlara Ulaşabilme	227	3.5198	1.93553	226	-1.043	0.298
Son Test		227	3.6960	1.87912			

Tablo 3.14.’de ön test son test ortalamaları incelendiğinde, 227 öğrenciden oluşan grubun ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X} = 3,5198$, son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X} = 3,6960$ olduğu; yapılan t testi sonuçlarına göre, ön test ve son test sonuçlarının fark puanları ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$t_{(226)} = -1.043$, $p = 0.298 > 0.05$]. Yani H_0 (fark yoktur) hipotezi kabul edilir, H_1 (fark vardır) hipotezi reddedilir.

227 kişilik çalışma örneğine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin ön test uygulamasında aritmetik ortalama 3,5198, son test uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 3,6960’ dır. Bu fark son test lehine oluşmuştur. Bu bulgu, eğitim-öğretim sürecinin çok olmasa da etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ancak bu etkinliğin düzeyinin yeterli olup olmadığı ayrıca yorumlanmalıdır. Çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda son test lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5’ licksistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen son test aritmetik ortalamasının 3,6960 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 3,6960 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. “Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90’a hatta %95’e çıkaran bir öğrenme sürecidir” (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 3,6960 puanlık aritmetik ortalama bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediğini göstermektedir.

3.3. İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf Öğretim Programının Genel Toplamda Bilişsel Alan Hedefleri İle İlgili Kazanımlara Ulaşma Düzeyine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çalışma kapsamında hazırlanan düzey belirleme testinin genel toplamda ön test-son test uygulamasına ilişkin aritmetik ortalamaları ve t testi sonuçları aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo 3.15. İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf Öğretim Programının Genel Toplamda Bilişsel Alan Hedefleri İle İlgili Kazanımlara Ulaşabilme Ön Test Son Test Ortalamaları Farklılığı Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

	Değişkenler (Ölçütler)	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p<0,05
Ön Test		227	45.14	14.66			
	Bilişsel Alan Kazanımlarına Ulaşabilme				226	-3.265	0.001*
Son Test		227	49.18	18.65			

Tablo 3.15.'de ön test son test ortalamaları incelendiğinde, 227 öğrenciden oluşan grubun ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X} = 45,14$, son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X} = 49,18$ olduğu; yapılan t testi sonuçlarına göre, ön test ve son test sonuçlarının fark puanları ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$t_{(226)} = -3.265$, $p=0.001<0.05$]. Yani H_0 (fark yoktur) hipotezi reddedilir, H_1 (fark vardır) hipotezi kabul edilir.

Çalışma örneğine uygulanan düzey belirleme testinde bulunan soruların kapsadığı konular açısından sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerden beklenen bilişsel alan ile ilgili kazanımların belli konular üzerinde oldukça yetersiz kaldığı görülmektedir. Bu konuları kapsayan sorulara verilen doğru ve yanlış cevap yüzdeleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3.16. Kazanım Konuları İle İlgili Sorulara Verilen Doğru-Yanlış Cevap Yüzdeleri Tablosu

Soru Sırası ve Kazanım Konusu	Doğru Cevap Verenlerin Sayısı (%)	Yanlış Cevap Verenlerin Sayısı (%)
2. Soru- Dizi Kavramı	103 (%46)	124 (%54)
3. Soru- Nota Değeri	126 (%56)	101 (%44)
4. Soru- Müzik Türleri	176 (%78)	51 (%22)
5. Soru- Sesin Oluşumu	142 (%63)	85 (%37)
6. Soru- Atatürk'ün Sevdiği Şarkılar	98 (%44)	129 (%56)
7. Soru- Sus Değerleri	117 (%52)	110 (%48)
9. Soru Ritim Kalıbı	56 (%25)	171 (%75)
10. Soru- Enstrüman Çeşitleri	58 (%26)	169 (%74)
11. Soru Atatürk ve Müzik	102 (%45)	125 (%55)
12. Soru Dolap İşaretleri	83 (%37)	144 (%63)
13. Soru Marş Formu	168 (%75)	59 (%25)
14. Soru Porte ve Nota Bilgisi	151 (%67)	76 (%33)

Tablo 3.16’da görüldüğü üzere başta ‘Ritm Kalıp ve Süreleri’ olmak üzere, ‘Enstrüman Çeşitleri’, ‘Dolap İşareti’, ‘Atatürk’ün Sevdığı Şarkılar’, ‘Atatürk ve Müzik’, ‘Dizi Kavramı’ ve ‘Nota ve Sus Değerleri’ gibi konuları yansıtan kazanımlar yeterli düzeyde gerçekleşmemektedir. Bu sonuçlar, dersin eğitim programı ile ilgili kazanımları üzerinde gerekirse yeniden düzenlemeler yapılmasını ve dersin öğretmenlerinin de bu konular ile ilgili etkinliklerinin sayı ve düzeylerine dikkat etmeleri gerektiği şeklinde yorumlanabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulgularına ve yorumlarına dayalı olarak varılan sonuçlar ve bunlara bağlı olarak oluşturulan-geliştirilen öneriler yer almaktadır. Sonuçlar alt problemlerin sırasına göre verilmiştir.

4.1.SONUÇLAR

4.1.1.İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf Öğretim Programının Bilişsel Alan Hedeflerini Kapsayan “Müzik Teorisi” ile İlgili Kazanımlara Ulaşma Düzeyine İlişkin Sonuçlar

4.1.1.1. Ritmik Kalıba İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Sonuçlar

227 kişilik çalışma örneklemine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin ön test uygulamasında aritmetik ortalama 2,3040, son test uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 2,4273’ tür. Bu bulgudan hareketle, eğitim-öğretim sürecinin az da olsa etkili olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ancak eldeki verilere bakıldığında, bu etkinliğin düzeyinin yeterli olmadığı sonucu da çıkarılmaktadır. Çünkü, çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda son test lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5’ lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen son test aritmetik ortalamasının 2,4273 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 2,4273 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. “Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90’a hatta %95’e çıkaran bir öğrenme sürecidir” (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 2,4273puanlık aritmetik ortalama, bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

4.1.1.2. Porte Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Sonuçlar

227 kişilik çalışma örneklemine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin ön test uygulamasında aritmetik ortalama 2,6079, son test uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 2,8150’ dir. Bu bulgudan hareketle, eğitim-öğretim sürecinin az da olsa etkili olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ancak eldeki verilere bakıldığında, bu etkinliğin

düzeyinin yeterli olmadığı sonucu da çıkarılmaktadır. Çünkü, çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda son test lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen son test aritmetik ortalamasının 2,8150 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 2,8150 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. “Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90’a hatta %95’e çıkaran bir öğrenme sürecidir” (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 2,8150puanlık aritmetik ortalama, bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

4.1.1.3. Onaltılık Nota Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Sonuçlar

227 kişilik çalışma örneklemine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin ön test uygulamasında aritmetik ortalama 2,7797, son test uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 3,2203’ tür. Bu bulgudan hareketle, eğitim-öğretim sürecinin az da olsa etkili olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ancak eldeki verilere bakıldığında, bu etkinliğin düzeyinin yeterli olmadığı sonucu da çıkarılmaktadır. Çünkü, çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda son test lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen son test aritmetik ortalamasının 3,2203 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 3,2203 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. “Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90’a hatta %95’e çıkaran bir öğrenme sürecidir” (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 3,2203puanlık aritmetik ortalama, bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

4.1.1.4. Sekizlik Nota Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Sonuçlar

227 kişilik çalışma örneklemine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin ön test uygulamasında aritmetik ortalama 4,1366, son test uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 4,1013' tür. Bu bulgudan hareketle, eğitim-öğretim sürecinin herhangi bir değişikliğe yol açmadığı sonucuna ulaşılabılır. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen ve ön teste göre azalmış olan 4,1013 puanlık aritmetik ortalama, bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

4.1.1.5. Ritmik Vuruş Sayısına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Sonuçlar

227 kişilik çalışma örneklemine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin ön test uygulamasında aritmetik ortalama 3,4846, son test uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 3,4846'dır. Bu bulgudan hareketle, eğitim-öğretim sürecinin herhangi bir değişikliğe yol açmadığı sonucuna ulaşılabılır. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen ve ön test ile aynı ortalamaya sahip olan 3,4846 puanlık son test aritmetik ortalaması, bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Çünkü, 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen son test aritmetik ortalamasının 3,4846 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 3,4846 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. "Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90'a hatta %95'e çıkaran bir öğrenme sürecidir" (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 3,4846puanlık aritmetik ortalama, bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

4.1.1.6. Sus (Es) Değeri Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Sonuçlar

227 kişilik çalışma örneklemine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin ön test uygulamasında aritmetik ortalama 2,5507, son test uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 2,7445' tir. Bu bulgudan hareketle, eğitim-öğretim sürecinin az da olsa etkili olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ancak eldeki verilere bakıldığında, bu etkinliğin düzeyinin yeterli olmadığı sonucu da çıkarılmaktadır. Çünkü, çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda son test lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen son test aritmetik ortalamasının 2,7445 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 2,7445 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. "Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90'a hatta %95'e çıkaran bir öğrenme sürecidir" (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 2,7445 puanlık aritmetik ortalama, bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

4.1.1.7. Dolap İşareti Kavramına İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Sonuçlar

227 kişilik çalışma örneklemine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin ön test uygulamasında aritmetik ortalama 2,5991, son test uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 3,0617'dir. Bu bulgudan hareketle, eğitim-öğretim sürecinin az da olsa etkili olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ancak eldeki verilere bakıldığında, bu etkinliğin düzeyinin yeterli olmadığı sonucu da çıkarılmaktadır. Çünkü, çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda son test lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen son test aritmetik ortalamasının 3,0617 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 3,0617 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. "Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90'a hatta %95'e çıkaran bir öğrenme sürecidir" (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 3,0617 puanlık aritmetik ortalama,

bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

4.1.1.8. Porte Üzerinde Nota Yerlerine İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Sonuçlar

227 kişilik çalışma örneklemine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin ön test uygulamasında aritmetik ortalama 3,0969, son test uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 3,3084' tür. Bu bulgudan hareketle, eğitim-öğretim sürecinin az da olsa etkili olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ancak eldeki verilere bakıldığında, bu etkinliğin düzeyinin yeterli olmadığı sonucu da çıkarılmaktadır. Çünkü, çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda son test lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen son test aritmetik ortalamasının 3,3084 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 3,3084 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. "Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90'a hatta %95'e çıkaran bir öğrenme sürecidir" (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 3,3084 puanlık aritmetik ortalama, bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

4.1.2. İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf Öğretim Programının Bilişsel Alan Hedeflerini Kapsayan "Genel Müzik Bilgisi" İle İlgili Kazanımlara Ulaşma Düzeyine İlişkin Sonuçlar

4.1.2.1. Müzik Aletleri Bilgisine İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Sonuçlar

227 kişilik çalışma örneklemine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin ön test uygulamasında aritmetik ortalama 1,9339, son test uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 2,0044' tür. Bu bulgudan hareketle, eğitim-öğretim sürecinin az da olsa etkili olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ancak eldeki verilere bakıldığında, bu etkinliğin düzeyinin yeterli olmadığı sonucu da çıkarılmaktadır. Çünkü, çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda son test lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen son test aritmetik ortalamasının 2,0044

çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 2,0044 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. “Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90’a hatta %95’e çıkaran bir öğrenme sürecidir” (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 2,0044 puanlık aritmetik ortalama, bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

4.1.2.2. Müzik Türleri Bilgisine İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Sonuçlar

227 kişilik çalışma örneklemine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin ön test uygulamasında aritmetik ortalama 1,9163, son test uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 2,0396’ dır. Bu bulgudan hareketle, eğitim-öğretim sürecinin az da olsa etkili olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ancak eldeki verilere bakıldığında, bu etkinliğin düzeyinin yeterli olmadığı sonucu da çıkarılmaktadır. Çünkü, çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda son test lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5’ lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen son test aritmetik ortalamasının 2,0396 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 2,0396 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. “Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90’a hatta %95’e çıkaran bir öğrenme sürecidir” (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 2,0396 puanlık aritmetik ortalama, bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

4.1.2.3. Sesin Oluşumuna İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Sonuçlar

227 kişilik çalışma örneklemine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin ön test uygulamasında aritmetik ortalama 2,5859, son test uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 2,7797’ dir. Bu bulgudan hareketle, eğitim-öğretim sürecinin az da olsa etkili olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ancak eldeki verilere bakıldığında, bu etkinliğin

düzeyinin yeterli olmadığı sonucu da çıkarılmaktadır. Çünkü, çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda son test lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen son test aritmetik ortalamasının 2,7797 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 2,7797 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. “Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90’a hatta %95’e çıkaran bir öğrenme sürecidir” (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 2,7797 puanlık aritmetik ortalama, bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

4.1.2.4. Atatürk’ün Sevdiği Şarkılara İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Sonuçlar

227 kişilik çalışma örneklemine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin ön test uygulamasında aritmetik ortalama 1,9339, son test uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 2,4273’ dür. Bu bulgudan hareketle, eğitim-öğretim sürecinin az da olsa etkili olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ancak eldeki verilere bakıldığında, bu etkinliğin düzeyinin yeterli olmadığı sonucu da çıkarılmaktadır. Çünkü, çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda son test lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen son test aritmetik ortalamasının 2,4273 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 2,4273 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. “Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90’a hatta %95’e çıkaran bir öğrenme sürecidir” (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 2,4273 puanlık aritmetik ortalama, bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

4.1.2.5. Müzik Hakkında Söylenen Kalıplaşmış Sözlere İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Sonuçlar

227 kişilik çalışma örneklemine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin ön test uygulamasında aritmetik ortalama 4,4846, son test uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 3,9427' dir. Bu bulgudan hareketle, eğitim-öğretim sürecinin herhangi bir değişikliğe yol açmadığı; aksine ortalamada düşüş olduğu sonucuna ulaşılabilir. Çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen son test aritmetik ortalamasının düşüş göstererek 3,9427 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 3,9427 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. "Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90'a hatta %95'e çıkaran bir öğrenme sürecidir" (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 3,9427 puanlık aritmetik ortalama, bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

4.1.2.6. Marş Türünde Müzik Eserlerini Tanımaya İlişkin Kazanımlara Ulaşma Düzeyine Ait Sonuçlar

227 kişilik çalışma örneklemine uygulanan bilişsel alan düzey belirleme testinin ön test uygulamasında aritmetik ortalama 3,5198, son test uygulamasındaki aritmetik ortalama ise 3,6960' dır. Bu bulgudan hareketle, eğitim-öğretim sürecinin az da olsa etkili olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ancak eldeki verilere bakıldığında, bu etkinliğin düzeyinin yeterli olmadığı sonucu da çıkarılmaktadır. Çünkü, çalışma kapsamında uygulanan t testi sonucunda son test lehine az da olsa bir fark oluşmasına rağmen, 5' lik sistemde 5 tam puan üzerinden düşünülen son test aritmetik ortalamasının 3,6960 çıkması bu etkililiğin çok düşük düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu sonuç programda tasarlanan bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini ortaya koymaktadır. Son test uygulaması sonucu oluşan 3,6960 puanlık aritmetik ortalama, tam öğrenme sınırının altında kalmıştır. "Tam öğrenme okullardaki beklendik başarıyı %75 ile %90'a hatta %95'e çıkaran bir öğrenme sürecidir" (Demirel, 1978:46). Buna göre bilişsel alan kazanımlarında gerçekleşen 3,6960 puanlık aritmetik ortalama,

bu alanın kazanımlarının öğrencilerde istenilen oranda gerçekleşmediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

4.1.3. İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf Öğretim Programının Genel Toplamda Bilişsel Alan Hedefleri İle İlgili Kazanımlara Ulaşma Düzeyine İlişkin Sonuçlar

Çalışma örneğine uygulanan düzey belirleme testinde bulunan soruların kapsadığı konular açısından sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerden beklenen bilişsel alan ile ilgili kazanımların belli konular üzerinde oldukça yetersiz kaldığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Başta ‘Ritm Kalıp ve Süreleri’ olmak üzere, ‘Enstrüman Çeşitleri’, ‘Dolap İşareti’, ‘Atatürk’ün Sevdığı Şarkılar’, ‘Atatürk ve Müzik’, ‘Dizi Kavramı’ ve ‘Nota ve Sus Değerleri’ gibi konuları yansıtan kazanımların yeterli düzeyde gerçekleşmediği görülmektedir.

4.2. ÖNERİLER

Araştırmanın sonuçlarından hareketle getirilebilecek çözüm önerileri şunlardır:

1. Programda öngörülen kazanımların oluşmasında etki eden olumsuz faktörlerin yeniden ve sürekli olarak gözden geçirilmesi, öncelikle programdan kaynaklanan sorunların tespit edilmesi ve programın bu doğrultuda yeniden düzenlenmesi gerektiği düşünülmektedir.
2. Kapsamda ele alınan ve programın Bilişsel Alan Kazanımlarına odaklanan bu çalışma ve programların duyuşsal ve devinişsel alanlar üzerinde de yapılması gerektiği düşünülmektedir.
3. Haftalık ders saatinin 1 saat olmasının, müzik eğitimi programlarında kapsanan kazanımları gerçekleştirmek için yetersiz olduğu ve ders saatlerinin en az iki saat veya daha fazla olması gerektiği düşünülmektedir.
4. Müzik derslerinin sağlıklı yürütülebilmesi için gerekli araç-gereçlerle donatılı müzik dersliklerinin ve müzik yapma motivasyonunu sağlayacak müzik sınıflarının oluşturulması gerektiği düşünülmektedir.
5. Okullarımızda genel olarak sanat ağırlıklı derslere ve özelde de Müzik derslerine hak ettiği değer ve önemi veren yaklaşımların desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir.

6. Bilişsel alan ile ilgili kazanımların değerlendirilmesinde sözel ölçme yöntemlerinin yanı sıra, yazılı ölçmeler de yapılabilmesinin bilgiyi ölçmede daha olumlu sonuçlar vereceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aksu, C. (2007). *İlköğretim 8. Sınıf Müzik Programının Hedeflerine Ulaşma Düzeyinin Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atılğan, A., Kan, A., Doğan, N., (2007). “Bilişsel Davranışların Ölçülmesi”. Hakan Atılğan (Ed). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (ss.92-93). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Balcı, A. (1997). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bilen, M. (1996). *Planda Uygulanmayan Öğretim*. Ankara: Aydın Wep Tesisleri
- Çelenk, K. (2010). *Keman Öğretiminde Vibrato Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik DeneySEL Bir Çalışma (Gazi Üniversitesi Örneği)*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirel, Ö. (1978). “Yabancı Dil Eğitimi ve Tam Öğrenme”, Eğitim ve Bilim Dergisi, Sayı 14, [Elektronik Sürüm], www.egitim.aku.edu.tr. Erişim Tarihi: Temmuz 2006
- Demirel, Ö. (2000). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2008). *Eğitimde Program Geliştirme*. Dördüncü Baskı, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Erden, M. (1998). *Eğitimde Program Değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erden, M. (2005). *Öğretmen Mesleğine Giriş*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Ergün Bülbül, S. (2001). *ÇözümSEL İstatistik*. İstanbul: Alfa Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Ertürk, S. (1993). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Meteksan Yayınları.
- Ertürk, S. (1998). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Meteksan Yayınları.
- İpşiroğlu N. (1998). *Sanattan Güncel Yaşama*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karakaya, Ş. (2004). *Eğitimde Program Geliştirme Çalışmaları ve Yeni Yönelimler*. Ankara: Asil Yayınları.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma Teknikleri Ve İstatistik Teknikleri*. Ankara: Tek Işık Web Ofset Tesisleri.
- Kılıç, M. (2002). Kılıç, M. (2002). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Küçükahmet, L. (1996). *Eğitim Programları ve Öğretim*. Ankara: Gazi Kitapevi Yayınları.
- MEB. (2006). *İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Yayınları.
- Özçelik, D. A. (1981). *Okullarda Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Meteksan Ltd. Şti.
- Özçelik, D. A. (1992). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Özçelik, D. A. (2011). *Ölçme Değerlendirme*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Özgül, İ. (2002). *Eğitim Fakülteleri ve İlköğretim Okulları İçin Müzik Eğitimi ve Öğretimi*. Ankara: Gazi Kitapevi.
- Sağır, T. (2002). *Kalite-Müzik Eğitim İlişkisi ve Kaliteli Eğitim*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Selltiz, C. (1959). Jahoda, M., Deutsch, M., Cook, S. W. *Research Methods in Social Relations. Revised edition*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Sönmez, V. (2001). *Program Geliştirmede Öğretmen Elkitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tarman, F. (Mayıs 1997). “Müzik Öğretimi ve Bilgiyi İşleme Kuramı” [Bildiri]. Müzik Eğitimi Sempozyumu '97, Bolu.
- Tekin, H. (1994). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınları.

- Turgut, M. F. (1992). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları*. Ankara: Saydam Matbaası.
- Türk Dil Kurumu. (1998). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar- İlkeler- Yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (2005). *Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar- İlkeler- Yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Varış,F. (1978). *Eğitimde Program Geliştirme Teoriler Teknikler*. Üçüncü Baskı,Ankara: Alkım Yayıncılık.
- Varış,F. (1985). *Eğitim Bilimlerine Giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Varış,F. (1997). *Eğitimde Program Geliştirme Teoriler Teknikler*. Ankara: Alkım Yayıncılık.
- Yalın, H. İ. (1997). *Öğretim Tasarımı*. Ankara: Pegem Yayınları.

İnternet Kaynakları

<http://www.meslekleri.com/yaygin-egitim-nedir/>

EKLER

Ek-1 Düzey Belirleme Testi

Adı – Soyadı:

Sınıfı:

Yönerge: Sevgili öğrenciler... Aşağıdaki test sorularını dikkatlice okuyarak, doğru olduğunu düşündüğünüz seçeneği daire içine alınız...

Yardımlarınız için teşekkür ederiz....

SORULAR

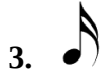
Yukarıda verilen ölçünün ritim kalıbı aşağıdakilerden hangisidir?

- a.) 4/4 lük
- b.) 3/4 lük
- c.) 7/8 lik
- d.) 5/8 lik

2. Sekiz bitişik notanın art arda bir sıra halinde porte üzerinde dizilmesine... denir.

Yukarıdaki verilen tanımda boş bırakılan yere aşağıdaki müzik terimlerinden hangisi getirilmelidir?

- a.) Ölçü sayısı
- b.) Dizi
- c.) Porte
- d.) Şarkı

Yukarıda verilen notanın vuruş değeri nedir?

- a.) 2'lik Nota
- b.) 8'lik Nota
- c.) 16'lık Nota
- d.) 4'lük Nota

4. Aşağıdaki müzik türlerinden hangisi Türk Müziği kökenli değildir?

- a.) Türk Halk Müziği
- b.) Türk Sanat Müziği
- c.) Hip hop Müzik
- d.) Mehter Müziği

5. Aşağıdaki organların hangisi sesin oluşmasında etkin değildir?

- a.) Dil
- b.) Diş
- c.) Kalp
- d.) Dudak

6. Aşağıdakilerden hangisi Atatürk'ün sevdiği şarkılardan değildir?

- a.) Vardar Ovası
- b.) Bülbülüm Altın Kafeste
- c.) Havada Bulut Yok
- d.) Güz Gülleri

7. Aşağıdakilerden hangisi 1 vuruşluk sus (es) işaretidir?

- a.) 7
- b.) 8
- c.) 9
- d.) 10

8. Aşağıdaki notaların hangisinin değeri sekizliktir?

9. Yukarıdaki ritim kalıplarından hangileri matematiksel (vuruş sayısı) açıdan birbirinin aynısıdır?

a.) A-C

b.) C-B

c.) D-C

d.) B-D

10. Aşağıdaki müzik aletlerinin hangisi klasik batı enstrümanı değildir?

a.) Yan flüt

b.) Viyola

c.) Tambur

d.) Viyolonsel

11. “Müzik hayatın neşesi, ruhu, sevinci ve her şeyidir.” sözü, aşağıda adı yazılı değerli büyüklerimizden hangisine aittir?

- a.) Atatürk’e
- b.) Ahmet Adnan Saygun’a
- c.) Aşık Veysel’e
- d.) Abdülkadir Meragi’ye

12.

Yukarıdaki portede 3 ve 4 numaralı ölçülerin üzerindeki (1 ve 2) rakamıyla gösterilen şekle verilen ad aşağıdakilerden hangisidir?

- a.) Durak
- b.) Ölçü Tekrarı
- c.) Tekrar Parantezi
- d.) Dolap

13. Aşağıdaki müzik eserlerinden hangisi “Marş” türünde değildir?

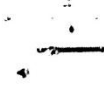
- a.) İstiklâl
- b.) 10. Yıl
- c.) Gençlik
- d.) Çökertme

14. “Lâ” sesinin alt ve üst komşu sesleri, aşağıdakilerden hangisidir?

- a.) sol-fa
- b.) sol-si
- c.) si-do
- d.) fa-sol

Test bitti... Teşekkürler...

Ek- 2M.E.B. İzinleri

mailed

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : B.30.2.ATA.0.70.72.00/00-2321
Konu : Tez çalışması

06.12.2011*022033

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi:01/11/2011 tarih ve 5294 sayılı yazınız.

Enstitünüz yüksek lisans öğrencilerinden Fethi GENÇOĞLU'nun tez çalışması ile ilgili olarak Erzurum Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nden alınan 29/11/2011 tarih ve 33044 sayılı yazı ve ekleri ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr.Ömer İrfan KÜFREYOĞLU
Rektör Yardımcısı

Eki:12

Genel
m

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	
Sosyal Bilimler Enstitüsü	
Kayıt No :	3151
Tarihi :	02.12.2011
Dosya No :	32

Atatürk Üniversitesi Merkez Yerleşkesi 25240 ERZURUM
Telefon: (0442) 2311601-2311343 (Büro) Faks: (0442) 2361916
e-posta: odaire@atauni.edu.tr

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.0.25.20.02-605

Konu: Tez Çalışması.

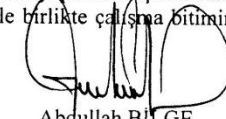
29.11.2011* 33044

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

- İlgi: a) Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Okul ve Kurumlarda yapılacak araştırma desteğine
Yönelik izin ve uygulama yönergesi.
b) 14.11.2011 tarihli ve 20595 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Fethi GENÇOĞLU'nun
"İlköğretim 6. Sınıf Müzik Programının Bilişsel Alan Hedeflerine Ulaşma Düzeyinin
Değerlendirilmesi" konulu tez çalışmasına esas teşkil edecek anket uygulamasına ilişkin valilik
onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve ilgilinin çalışmasını ilgi (a) yönerge çerçevesinde yaparak araştırmanın iki
örneğinin CD'ye kayıt yapıp ekte gönderilen EK-1 taahhütname ile birlikte çalışma bitiminde
müdürlüğümüze gönderilmesini rica ederim.

Abdullah BİLGE
Vali a
Millî Eğitim Müdür V.

EKLER :
Onay (1 Sayfa)
Taahhütname Tutanağı (1 Sayfa)
Anket Dökümanı

Genel
403 2321
01.12.2011 2763

Y.Mumcu Mah. Atatürkevi Cad. Proje Koordinasyon Merkezi Yakutiye ERZURUM
Ayrıntılı bilgi için irtibat : Y.DELİBAŞOĞLU ŞEF
Telefon : (0442) 234 48 06 Faks : (0442) 234 48 05
e-posta : erzurummem@meh.gov.tr Elektronik Ağ : <http://erzurum.meb.gov.tr>

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.0.25.20.02-605

Konu : Tez Çalışması

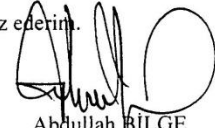
25.11.2011* 32760

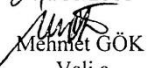
VALİLİK MAKAMINA

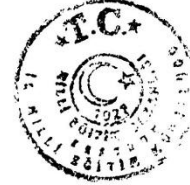
İlgi : Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.

Atatürk Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 14.11.2011 tarihli ve 20595 sayılı yazıları ile ~~سازمان~~ Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Fethi GENÇOĞLU'nun "İlköğretim 6. Sınıf Müzik Programının Bilişsel Alan Hedeflerine Ulaşma Düzeyinin Değerlendirilmesi" konulu tez çalışmasına esas teşkil edecek anket uygulamasını, Ziyettin Fahri Fındıkoğlu, Kayakyolu Çimento İşveren Sendikası, İMKB ve Celal Akın İlköğretim Okullarında uygulama isteği, ilgi yönerge çerçevesinde Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Abdullah BİLGE
Millî Eğitim Müdür V.

OLUR
24.11/2011

Mehmet GÖK
Vali a.
Vali Yardımcısı

Y.Mumcu Mah. Atatürkevi Cad. Proje Koordinasyon Merkezi Yakutiye
ERZURUM

Ayrıntılı bilgi için irtibat : Y.DELİBAŞOĞLU ŞEF

Telefon : (0442) 234 48 06 Faks : (0442) 2344805

e-posta : erzurummem@meb.gov.tr

Elektronik Ağ : <http://erzurum.meb.gov.tr>

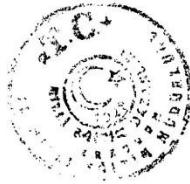
FORM:2

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU	
ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Fethi GENÇOĞLU
Kurumu / Üniversitesi	Atatürk Üniversitesi
Araştırma yapılacak iller	Erzurum
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi.	Ziyettin Fahri Fındıkoğlu İ.Ö.O, Kayakyolu Ç.M.İ.S.İ.Ö.O, İ.M.K.B Yıldızken İ.Ö.O, Celal Akın İ.Ö.O
Araştırmanın konusu	İlköğretim 6. Sınıf Müzik Programının Bilişsel Alan Hedeflerine Ulaşma Düzeyinin Değerlendirilmesi
Üniversite / Kurum onayı	Var
Araştırma / Proje /ödev / Tez önerisi	Tez çalışması
Veri toplama araçları	25 soruluk öntest- son test
Görüş İstenilecek Birim / Birimler.	
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi " doğrultusunda yapılan incelemede araştırmanın adı geçen okullarda uygulanabileceğine oybirliği ile karar verildi.	
Komisyon Kararı	Oybirliği ile Kabulüne
Muhalif Üyenin Adı ve Soyadı	

KOMİSYON

24.11.2011

Erbil FİDAN
Üye
Erbil FİDAN

Abdullah TOKSOY
Üye
Abdullah TOKSOY

Ek- 1

**ARAŞTIRMA TAMAMLANDIKTAN SONRA , ARAŞTIRMANIN TESLİMİNE İLİŞKİN
TAAHHÜTNAME TUTANAĞI**

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Fethi GENÇOĞLU
Bağlı Bulunduğu Üniversite / Kurum	Atatürk Üniversitesi
Araştırmanın Konusu	İlköğretim 6. Sınıf Müzik Programının Bilişsel Alan Hedeflerine Ulaşma Düzeyinin Değerlendirilmesi
Teslim Edilecek Araştırma Örneği Türü ve Sayısı	2 Adet elektronik ortamda CD / Basılı materyal
Araştırmayı Teslim Alan Kurum	Erzurum Milli Eğitim Müdürlüğü

Yukarıda yazılı araştırma örneğini adı geçen okulda uyguladıktan sonra sonuçlarını 2 adet CD de ve Basılı materyal olarak İl Milli Eğitim Müdürlüğüne teslim etmeyi taahhüt ederim.

Fethi GENÇOĞLU

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Fethi GENÇOĞLU
Doğum Yeri ve Tarihi	Erzurum- 1988
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü, Erzurum (2010)
Y. Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Bilimleri Ana Bilim Dalı, Erzurum (2013)
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
Bilimsel Faaliyetler	Yok
İş Deneyimi	
Stajlar	Erzurum Kayakyolu Ç.M.İ.S İlköğretim Okulu Stajyer Öğretmenlik Erzurum Özel Güneş İlköğretim Okulu Müzik Öğretmenliği
Projeler	Atatürk Üniversitesi GSF Müzik Bilimleri Bölümünün Düzenlediği Çeşitli Konserlerde Enstrüman, koro, solo elemanı ve Erzurum TRT Radyosunda Gençlik Korusu Elemanı
Çalıştığı Kurumlar	2005-2009 Erzurum TRT Radyosu Gençlik Korusu Elemanı

	2011-2012 Erzurum Özel Güneş İlköğretim Okulu Müzik Öğretmeni
İletişim	
E-Posta Adresi	fethi_gencoglu@hotmail.com
Tarih	2013